

TRANSCRIPT VAN DE RAADSVERGADERING VAN GEMEENTE HAARLEM
d.d. 1 juli 2019

1. Opening en mededelingen

De voorzitter: Dames en heren, ik denk dat we toch maar gewoon moeten beginnen. Ik open de vergadering voor deze bijzondere week, mag ik wel zeggen, want wij hebben drie avonden uitgetrokken om met elkaar te spreken naar aanleiding van de kadernota. En deze avond is helemaal uw, nou, uw feest weet ik niet, maar in ieder geval voor u, want wij bespreken de kadernota en dat gebeurt in bijdragen van de verschillende partijen en als u allemaal gesproken hebt en elkaar eventueel hebt geïnterrupteerd, dan sluiten we deze avond daar ook weer mee af. We beginnen bij de VVD en we eindigen bij Liberaal Haarlem, dus het is wel liberaal ingebed in ieder geval.

2. Bespreking Kadernota 2019 incl. MPG 2019-2023

De voorzitter: Mag ik als eerste het woord geven aan mevrouw Sterenberg.

Mevrouw Sterenberg: Ja, voorzitter, onlangs kocht ik een tent. En een verstandig kampeerder, zo heb ik geleerd, zet voordat hij op reis gaat zijn tent al een keer op om het materiaal te testen. En nu werd er voor die avond regen voorspeld, dus we keken ook verstandig op de Buienradar of we nog genoeg tijd hadden om de tent op te zetten en weer op tijd af te breken. Nou, het college heeft met het coalitieakkoord ook een tent gekocht, een partytent. En het college is deze tent op gaan zetten in het bos. En nu is er één probleem: er komen hevige buien op het gebied af en er wordt zware onweer voorspeld en dan is het bos geen goede plek om te zijn. Want ja, het college ...

De voorzitter: Ik begrijp dat iemand al helemaal enthousiast wordt van uw voorbeeld, dus de heer Van den Raadt die wil nu al interrumperen.

De heer Van den Raadt: Ja, met dat slechte weer wat eraan komt, bedoelt u dan code oranje?

Mevrouw Sterenberg: Dat zouden sommigen als slecht weer omschrijven. Maar het bos is dus geen goede plek om te zijn. Maar het college heeft haar partytent met duurzame lampjes al opgebouwd en de tent zit al vol met mensen die zijn voorgehouden dat het college het mooiste feestje ooit gaat bouwen. Het kan niet gek genoeg. Af en toe waarschuwt er wel iemand bij het college of het nou wel zo verstandig is om het feestje door te laten gaan, maar het college beslist en zegt: nee, later, later kijken we wel of het allemaal goed komt. En daarmee brengt het college niet alleen zichzelf in gevaar, maar ook alle anderen in de tent. En dat, voorzitter, dat is precies wat we hier nu zien met deze kadernota. De onheilspellende donderwolken hebben zich boven deze kadernota verzameld en het college kiest ervoor om het nemen van maatregelen uit te stellen. Nee, bij de herijking 2020, dan gaan we kijken hoe we de boel gaan oplossen. Maar voorzitter, herijken dat doe je ieder jaar. Je hoort ieder jaar bij de kadernota te kijken of je plannen realistisch genoeg zijn om deze vorm te kunnen gaan geven in de begroting. We hebben hier een kadernota liggen die financieel niet in balans is. Het college durft slecht keuzes te maken en als het college al keuzes maakt, dan maakt ze de verkeerde. En ik zei het al: het college viert dit feestje niet alleen. Nee, het college heeft een stad vol Haarlemmers die rekenen en vertrouwen op het college. Maar met de naderende tegenvallers is het maar de vraag of de Haarlemmers de zorg die ze nodig hebben, straks nog wel kunnen krijgen. Want is deze zorg gewaarborgd wanneer we niet reëel begroten? En hoe lang gaat het nog duren voordat we de gemeente zijn met de

hoogste woonlasten? Hebben we de capaciteit wel om de woningen te bouwen voor Haarlemmers die staan te springen om een woning? Onze woningbouwopgave loopt namelijk nu al een vertraging op. En kunnen alle initiatieven die met een boel poeha zijn opgestart over een jaar nog wel overleefd worden gehouden als het college er dan het infuus uit moet trekken? Nee, daar is het college nu nog even niet mee bezig. Het college wil haar feestje doorzetten. De duurzaamheidsambities die rijzen de pan uit. En in plaats van er verstandig voor te kiezen om smart follower te worden, wil het college het wiel graag overal zelf uitvinden en voorop lopen. En dat doet het college met geld van de Haarlemmer. En niet alleen met het geld van de Haarlemmers van nu, maar ook van onze toekomstige inwoners. En een verstandig college had in deze kadernota al een taakstelling opgenomen. De afgelopen maanden hoorden we telkens: bij de kadernota, dat komt bij de kadernota. En nu de kadernota voor ons ligt, horen we: bij de herijking. En wat doen we in de tussentijd? Het college kiest ervoor om de kraan voor de reserve Beheer en onderhoud openbare ruimte dicht te draaien en daar kan de VVD niet mee instemmen. En wij dienen daarover dan ook een amendement in. Het CDA was toen ze in de oppositie zat altijd duidelijk: achterstallig onderhoud is ook een schuld aan de stad. En het college laat de schuld dus eigenlijk nog meer oplopen, want in 2022 wordt er een onderhoudsplan verwacht die boven de structureel beschikbare middelen stijgt. En daarom is het belangrijk om de kraan voor de reserve Beheer en onderhoud openbare ruimte niet dicht te draaien. En de reserve Ongedeelde stad. Nou, die reserve blijft vol. Weet iemand waar deze pot nou echt voor bedoeld is? Want we hebben bij het Deliterrein gezien dat daar waar het heel logisch was geweest om deze reserve in te zetten, de pot onaangeroerd bleef. Een potje voor de sier, om te pronken met idealen wellicht, maar ondertussen loopt dankzij idealen de bouw van woningen vertraging op. En ik noemde ze al eerder: de initiatieven die worden opgestart in de stad. Er wordt van alles in de steigers gezet om binnen een paar jaar weer af te moeten breken, omdat we het geld niet hebben. Er zijn Haarlemmers en initiatieven die rekenen op de steun van het college, ook de komende jaren. En hoe gaat het college straks de boodschap overbrengen als we moeten gaan bezuinigen? Het college zal dan vermoedelijk krokodillentranen huilen en Den Haag de schuld geven, terwijl ze de bui dus al van verre aan had kunnen zien komen. En deze gevolgen komen wat de VVD betreft geheel op het conto van dit college en deze coalitie te staan. De daken liggen straks vol zonnepanelen, maar het geld voor de zorg is op, stad verslonst en de wegen zullen verslechteren. We staan vast in de file, omdat we het geld hebben uitgegeven aan het afwaarderen van wegen, terwijl we dit geld ook uit zouden kunnen geven aan het bereikbaar en levendig houden van winkelgebieden. En daarom dient de VVD een amendement in om de investering voor de Cronjé naar voren te schuiven en we dienen ook een motie in om voor de zondagopenstelling van de Cronjé.

De voorzitter: U hebt een interruptie van mevrouw Verhoeff.

Mevrouw Verhoeff: Ja, mevrouw Sterenberg, u zegt van het ligt allemaal aan dit college hè, dat er dadelijk te weinig geld is en het ligt niet aan het Rijk. Hoe verklaart u dan dat als aan de ene kant het Rijk zegt: we geven geld voor de jeugdzorg, aan de andere kant exact datzelfde bedrag wordt weggehaald bij de algemene middelen? Oftewel, de partij waar u voor staat, doet een greep in de Gemeentekas, terwijl dat geld bedoeld was om een ander probleem op te lossen.

Mevrouw Sterenberg: Ik kon de inkomsten vanuit het Rijk, kon ik al voorspellen en u wist dat het niet genoeg ging zijn en toch doet u niks. Dat is wat wij aangeven: het college ziet het onweer aankomen en handelt niet. En wij zien de onweer dus ook aankomen bij de Cronjé. En dat is, daarom dienen we dus een motie aan voor de zondagopenstelling en dat is namelijk niet alleen goed voor de ondernemer, maar ook voor alle inwoners en bezoekers van de straat. En de verslonzing van onze binnenstad, die zien we nu ook al.

De voorzitter: Kijk eens aan, er staan ... De heer Aynan.

De heer Aynan: Dank u wel, voorzitter. We hebben helaas uw moties van tevoren niet gezien, maar wat bedoelt u met de zondagsopenstelling voor de Cronjé?

Mevrouw Sterenberg: Dat we voortaan de Cronjé open stellen op de zondag vanaf, naar dat ik meen, elf uur, als ik even naar mijn buurman kijk. En daardoor wordt het gewoon weer bereikbaar en nu is dat niet het geval.

De heer Aynan: U bedoelt openstellen voor het autoverkeer? Ik dacht de winkels.

De voorzitter: Ja, goed. Er is wat meer duidelijkheid: de straat gaat open voor het verkeer. Mevrouw Sterenberg.

Mevrouw Sterenberg: Ja, dank. Ja, dank voor de verhelderende vraag. Ik had het over de verslonzing van onze binnenstad, die zien we nu ook al. Al tijden klagen de binnenstadbewoners over afval naast de prullenbakken. Haarlemmers en bezoekers die willen hun afval wel netjes weggooien, maar de mogelijkheden sluiten niet altijd aan op de behoeften. En daarom dient de VVD een motie in om de hoeveelheid Bigbelly-afvalbakken uit te breiden. En de VVD zei het al: dit college durft geen keuzes te maken, op één keuze na en dat is de rekening bij de Haarlemmers leggen. Stonden we bij de jaarrekening nog op de negende plek van de duurste gemeenten, dit college werkt toe naar een podiumplaats en komt dit jaar met een verhoging op plek vier uit. Een makkelijke linkse belasting, waarmee de hardwerkende Haarlemmer weer in de portemonnee wordt geraakt. En voor de oplettende lezers van het coalitieakkoord vinden we hier dus ook een verbroken belofte aan de Haarlemmers. Daarin staat dat de OZB voor woningen ook de komende vier jaar niet zal worden verhoogd, behoudens inflatieaanpassingen. Het is duidelijk dat het college weer even op het juiste spoor moet worden gezet en daarom dient de VVD een motie in waarin ze het college oproept om als doelstelling op te nemen om nog deze coalitieperiode weer op de gemiddelde woonlasten te komen. En dan een andere last, de afvalstoffenheffing.

De voorzitter: Mevrouw De Raadt.

Mevrouw De Raadt: Ja, dank u wel, voorzitter. Mevrouw Sterenberg, ik hoor u zeggen van ik ga een motie indienen om de OZB weer te verlagen. Maar gaat u dan ook een motie indienen om de afvalstoffenheffing weer te verhogen?

Mevrouw Sterenberg: Nee, we hebben wel een andere motie voor de afvalstoffenheffing, dus dat komt goed uit, want volgens mij zou u die aan moeten spreken.

Mevrouw De Raadt: Maar als u zegt dat u wil aansluiten bij de zaken die in het coalitieakkoord staan, dan zou u dus behalve het verlagen van de OZB ook de afvalstoffenheffing weer moeten verhogen, bent u dat met mij eens?

Mevrouw Sterenberg: Nou, het voordeel is dat wij het coalitieakkoord niet hebben getekend en wij altijd streng zijn geweest op de OZB, dus ik geef aan dat dat een belofte was waar we wel blij mee waren en we zien dat die verbroken wordt.

Mevrouw De Raadt: Nou ja, nogmaals, ik confronteer u alleen met uw eigen woorden. U zegt: ik wil weer terug naar de afspraak van het coalitieakkoord, dus in dat geval zult u behalve een motie om de OZB weer te verlagen, ook een motie moeten indienen om de afvalstoffenheffing te verhogen.

Mevrouw Sterenberg: Nou, dat doen we niet. Ik had het over de OZB en als ik daar dan naar kijk, dan dienen we dus wel een andere motie in voor de afvalstoffen en dat is namelijk dat dit college uit zou gaan van kostendekkende leges. Maar daarmee vergeet het college wel te vermelden dat voor een groot deel van de Haarlemmers de rekening helemaal niet alleen bestaat uit kosten voor het afval. Nee, deze Haarlemmers betalen ook voor het kwijtscheldingsbeleid van de gemeente. En dat heeft wat de VVD betreft niets te maken met de geleverde diensten en de kostendekkendheid. En de VVD dient daarom een motie in waarin we het college oproepen deze kwijtschelding voortaan te dekken vanuit het sociaal beleid. En de woonlasten stijgen wat ons betreft namelijk al genoeg voor de Haarlemmers. En om dan een bruggetje te maken naar het sociaal domein, ik had het al eerder over de hardwerkende Haarlemmers. En werkende Haarlemmers zien we hier allemaal graag, want een baan zorgt ervoor dat mensen goed mee kunnen doen. Complimenten hebben we al eerder gegeven voor het project Ik doe mee, maar wat de VVD betreft gaan er de komende tijd nog veel meer mensen meedoen en daarom dient de VVD een amendement in waarmee we meer geld willen reserveren om meer mensen van de bijstand naar werk te krijgen. Maar naast meedoen is erbij mogen horen en jezelf mogen zijn voor de VVD ook van groot belang. En onlangs bespraken we het nieuwe regenboogbeleid. Maar nieuw is alleen niet het juiste woord, want we gaan helemaal geen nieuwe dingen doen. De VVD heeft toen de vraag gesteld en die vraag die staat nog steeds: doen we genoeg om te doen wat we moeten doen? Namelijk ons er als stad hard voor maken dat iedereen zich vrij, veilig en geaccepteerd kan voelen en stellen we daarvoor genoeg geld beschikbaar? Of besteden we het vooral aan het topje van de ijsberg ...

De voorzitter: Mevrouw Verhoeff.

Mevrouw Verhoeff: Mevrouw Sterenberg, ik begrijp uw oproep, maar waar denkt u dan het geld vandaan te halen als u de lasten niet wilt verhogen? Of heeft u ook in gedachten waar u nog extra op zou willen bezuinigen, want dan hoor ik dat graag. Misschien is het een goede tip.

Mevrouw Sterenberg: Nou, in het sociaal domein zijn er nog een heleboel dingen die we niet moeten doen en die u wel, waar u wel voor kiest om te doen. Ik kom ook niet met een motie, ik kom met een vraag richting de wethouder of zij echt vindt dat we genoeg doen. En als dat niet zo is, gaan wij dus heel graag met alle partijen op zoek, want ik weet dat uw partij aankomende woensdag ook een afspraak heeft over dit onderwerp en dan zult u ook horen dat er nog veel te winnen valt in dit domein.

Mevrouw Verhoeff: Maar mevrouw Sterenberg, u doet oproepen om meer te doen, heel sympathiek wilt u ook meer geld voor mensen in de bijstand regelen. Dan vraag ik u ook: waar haalt u het dan vandaan? Dan kunt u wel zeggen, ik vraag het aan de wethouder, of u zegt, het komt uit het sociaal domein. Maar waar dan? Want dat is groot.

Mevrouw Sterenberg: Nou, er is bijvoorbeeld heel veel verborgen eenzaamheid onder de LHBTI-gemeenschappen, een extra uitkering voor, om eenzaamheid tegen te gaan, dat zouden we ook specifiek een deel daarvan op deze doelgroep kunnen inzetten. Maar ik ga graag met u in gesprek over de oplossingen, want het probleem is nou juist, en dat zult u niet begrijpen, omdat u al decennia hier niet in een oppositiepartij heeft gezeten, maar u heeft het financieel zeg maar zo uitgedrukt en zo in ieder potje gezocht om geld, dat het voor de oppositie vrijwel onmogelijk wordt om ergens nog een beschikbaar potje geld aan te wijzen. Maar de vraag is dus aan de wethouder: doen we genoeg? En regie, want het gaat ook om regie op dit onderwerp, die moeten we ook oppakken op de budgetten voor de Wmo. En over het Wmo zijn we elkaar dit jaar natuurlijk al meerdere malen tegengekomen. En de VVD wil ervoor zorgen dat iedere Haarlemmer de zorg kan krijgen die nodig is en heeft daarom een motie waarin we het college oproepen om in de begroting reële budgetten op te nemen voor de Wmo, welke zijn gebaseerd op het onlangs verschenen onderzoeksrapport Zicht op de

ontwikkeling van Wmo-meldingen. En voorzitter, ik rond af. Een normaal mens denkt er dus niet aan om zijn tentje op te zetten tussen de bomen in het bos met een Buienradar die rood uitslaat van de onweermeldingen. Maar dit college gaat gewoon door met haar feestje.

De voorzitter: Dank u wel. De spits is eraf. En wij gaan luisteren naar de heer Drost, GroenLinks.

De heer Drost: Ja, dank, voorzitter. Ja, VVD, op zich leuke metafoor. Want een paar weken geleden was ik zelf kamperen, ik was mijn eigen haringen vergeten, dus dat is op zich wel een goede tip om even goed op te letten. Voordat ik begin, laat ik allereerst iedereen een fijne kadernotabehandeling wensen, de raad, vak C, de bodes, de griffie natuurlijk, mensen op de tribune en de mensen thuis ook. Ja, want voor ons ligt de kadernota 2019 en er gebeurt veel. Het zijn wereldwijd enerverende tijden die vragen om flexibiliteit en aanpassingsvermogen. Aanpassing aan een veranderd klimaat bijvoorbeeld, maar ook aan een veranderd politiek spectrum en een veranderde rol van burgers en bestuur. Het coalitieakkoord is geschreven in het licht van deze veranderingen, de beschreven ambities en de uitwerking, de kant die het op moet als wij ook in de toekomst de aantrekkelijke en leefbare stad willen zijn, die wij zijn en waar nodig verbeteren. De dynamische stad die kan bewegen en Haarlem is de dynamische stad waarin verandering geen bedreiging is maar een kans. Daar gaat de PvdA weer. Maar deze coalitie wil dus van Haarlem een nog duurzamere, ongedeelde en vooral plezierige stad maken, een groene stad die meters maakt als het om verduurzaming gaat, een rode stad waar het gaat om het sociale hart, kortom een stad die klaar is voor toekomst voor iedereen. Het eerste volledige jaar van deze coalitie zit erop. Mijn voorganger, de heer Berkhout, heeft u vorig jaar meegenomen in de drie grote uitdagingen waar volgens ons deze stad voor staat, op het gebied van duurzaamheid, de ongedeelde stad en de groeiende stad. En voorzitter, eerlijk is eerlijk, deze uitdagingen staan onder druk. Veranderingen binnen en buiten onze invloedssfeer zorgen voor de noodzaak tot bijsturen. Nou, de recente meicirculaire heeft dat onderhand aangetoond. Maar ook veranderingen vlak buiten onze gemeentegrenzen hebben invloed op Haarlem. Denk bijvoorbeeld aan de tweehonderdduizend racefans die dwars door Haarlem moeten, het tweede weekend in mei. En nog los van de milieuproblematiek, ga ik het even niet over hebben, maar ik noem het toch even, zet dat ook de leefbaarheid van Haarlemmers extra druk. Veel Haarlemmers ...

De voorzitter: De heer Boer heeft een interruptie.

De heer Boer: Ja, ik raak natuurlijk getriggerd door uw opmerking dat al die mensen door Haarlem heen moeten. Hoor ik u nu een pleidooi houden voor eindelijk het aanleggen van een ringweg om Haarlem heen? Want dan kunnen al die bezoekers om Haarlem heenrijden, hoeven ze er niet doorheen. Daar pleiten wij al jaren voor, anderen ook. Dus bent u van gedachten veranderd? Want dat juichen we toe.

De heer Drost: Nou, volgens mij zei ik al hè, ons coalitieprogramma is duurzaam doen. U bent van vroem vroem doen, dat is prima, maar daarom maken wij andere keuzes, wij kiezen voor openbaar vervoer, wij kiezen voor fiets en wij kiezen niet voor oplossingen die 🚧.

De heer Boer: U kiest voor luchtfietserij, maar ik hoor u nu klagen dat al die mensen door de stad moeten. Dat vinden wij ook super vervelend, dat is slecht voor de Haarlemmers. Wij pleiten al jaren voor een ringweg rondom Haarlem en nu wordt u met de neus op de feiten gewezen en dat bevalt u niet, maar het is uw eigen schuld. Waarvan akte.

De heer Drost: Ja, het is jammer dat u blijft kiezen voor drie op een rij, baantje erbij, zoals al decennia u doet en dat is niet onze keus. Want het is terecht dat veel Haarlemmers zich zorgen maken hierover en zolang Zandvoort geen duidelijkheid geeft over de maatregelen die het gaat nemen, zijn die zorgen ook terecht.

Alleen een extra trein is wat ons betreft dan ook niet genoeg qua openbaar vervoer. Maar het is ook een kans op een betere duurzame bereikbaarheid van de kust.

De voorzitter: De heer Van Leeuwen.

De heer Van Leeuwen: Ja, voorzitter, nou breekt mijn klomp. Er lag hier een prachtige motie voor enkele wegen geleden die vroeg van laten we de provincie en het Rijk vragen om ons te helpen en de heer Drost spreekt zijn zorg uit dat zolang Zandvoort geen duidelijkheid geeft, wij nog in de zorgen zitten. Maar mijnheer Drost, hoe kan het dan dat u die motie niet heeft gesteund? Want die was toch waarlijk perfect om onze provincie en Rijksoverheid om hulp te vragen? Want u maakt zich zorgen. Dat maakten wij ons hier ook in meerderheid, gelukkig.

De heer Drost: Nou, we deelden uw zorgen, maar we deelden niet dezelfde oplossing. Want aan de andere kant van Haarlem bedreigt Schiphol ons woongenot. Recent onderzoek van het RIVM naar de concentraties fijnstof rond Schiphol laat ruimte voor maar één conclusie: Schiphol moet veranderen. Een mening die gedeeld wordt door meerdere partijen, waaronder Greenpeace. De concentratie fijnstof leidde aantoonbaar tot gezondheidsklachten, ook in Haarlem. Wat betreft GroenLinks onacceptabel en daarom dienen we een motie in, net zoals meerdere GroenLinksfracties ook in de regio en ook veel partijen die hier ook aan tafel zitten, om het college aan te sporten een duidelijk signaal af te geven aan de Bestuurlijke Regie Schiphol waar Haarlem onderdeel van is om ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk korte vluchten vervangen worden door treinreizen. Daar gaat weer de heer Sepers, maar ik neem aan dat u niks wilde zeggen nog weer? Nee, top.

De voorzitter: Mevrouw Van Zetten, mevrouw Van Zetten wel.

Mevrouw Van Zetten: Ik had een vraag. Onlangs is uw eigen GroenLinkswethouder nog op en neer naar New York gevlogen. Gaat daar nu ook een eind aan komen? Gaat u het goede voorbeeld geven en het college oproepen om niet meer te vliegen?

De heer Drost: Ja, ik moet u toch een keer dat boek De donuteconomie geven, dan kunt u misschien wat beter begrijpen dat er soms dat soort reizen vallen binnen wat er nodig is en het ecologisch plafond. Misschien dat we daar weer na de raad over kunnen hebben. Ik ga naar de uitdagingen.

De voorzitter: Nee, want eerst is er nog een interruptie van de heer Van den Raadt.

De heer Van den Raadt: Ja, mijnheer Drost, ik ben heel blij dat u het over dit onderwerp heeft. Bent u dan ook van mening dat we moeten onderzoeken wat de invloed is van die Schipholfijnstof op de bevolking in Haarlem?

De heer Drost: Ja, u wilde waarschijnlijk alvast met uw motie beginnen, gok ik zomaar. Ik heb hem nog niet gezien, maar het laat duidelijk, het onderzoek van het RIVM laat duidelijk zien dat de problematiek gewoon groot is. Want de duurzame stad, ik zei het net al. De titel van ons coalitieprogramma is niet voor niks Duurzaam doen. De toekomst van de stad moet in de vezels zitten van de stad van nu, in de vezels van de ambtelijke organisatie, in de vezels van het bestuur, maar ook in de vezels van de bewoners. De benutting van de duurzaamheidslening toont aan dat het de goede kant opgaat. Vandaar dat het beschikbare budget is verhoogd naar vier miljoen. Zo kunnen nog meer Haarlemmers aan de slag met isolatie, zonnepanelen, groene daken. We gaan richting een klimaatbegroting en dat juichen we toe. We zien het stappenplan onder andere

nu in de kadernota. Ja, we hebben afgesproken daarnaast dat Haarlem Global Goals gemeente is en we horen graag van het college op welke manier daar invulling aan gegeven wordt.

De voorzitter: De heer Aynan.

De heer Drost: Toch, heer Aynan, bent u benieuwd?

De heer Aynan: Ja, voorzitter, ik ben heel blij dat GroenLinks voor duurzaam doen kiest, maar waarom heeft u ervoor gekozen om kunstgrasvelden aan te leggen, waarom heeft u ervoor gekozen om het kruispunt Amerikaweg te verbreden, ten koste van het groen?

De heer Drost: Nou, ik heb al best wel vaak uitgelegd dat op dat kruispunt er bussen, fietsen, voetgangers in de knel zitten, daarom hebben we die motie ook gesteund, om dat te verbeteren. Dus dat is een zeer goed idee, dat heb ik al vaker tegen u gezegd. Daar gaan we ook op letten en het college aan houden. Want Urgenda, ik ga verder, bekend van de klimaatzaak, heeft een veertigpuntenplan opgesteld om de uitstoot van broeikasgassen snel te laten dalen. We horen graag een reactie van het college op de lokale toepasbaarheid van deze plannen. Veel duurzaamheidsprojecten staan in de steigers, of worden dit jaar uitgevoerd, sterker nog, deze week, de uitbreiding van de autoluwe binnenstad bijvoorbeeld. Minder auto's, meer ruimte aan voetganger en fietser maken de stad groener, gezonder, klimaatbestendiger. De beloopbare stad is een belangrijk onderdeel van het verduurzamen van steden.

De voorzitter: De heer Van den Raadt heeft een interruptie.

De heer Van den Raadt: Ja, mijnheer Drost, u bent ook als partij tegen de gedeelde stad. Vindt u dat de autoluwe binnenstad niet mag leiden tot een extra gedeelde stad en dat iedereen bijvoorbeeld, ik noem maar een dwarsstraat, de Philharmonie moet kunnen bereiken, ook al is die slecht ter been en niet verplicht wordt om, waar die dan vroeger bijvoorbeeld voor de deur werd afgezet, nu nog extra kosten voor een taxi moet gaan maken?

De heer Drost: Ja, dat vinden we ook, de Regiotaxi is een goed voorbeeld ervan. En wat betreft de eerste startnotitie over de milieuzone, die is besproken en we kijken ook uit naar het uitgewerkte raadsvoorstel eind dit jaar. In de tussentijd ...

De voorzitter: U hebt nog een interruptie, van de heer Aynan.

De heer Aynan: Ja, voorzitter, wij zijn voor uitbreiding van de autoluwe binnenstad. Bent u ook bereid om te kijken of de fietsenstalling in de Smedestraat beschikbaar gesteld kan worden voor de bewoners?

De heer Drost: De fractie is daartoe bereid, zeker. Ja. Ga ik verder. Ik heb het over de pilot luchtkwaliteit, gericht op fijnstof en we worden graag door het college op de hoogte gehouden ervan, we zijn ook benieuwd naar eventuele tussentijdse resultaten daarvan. Ja, projecten in de openbare ruimte hebben te maken met prijsstijgingen door de gunstige economie, door schaarste, door het tekort aan mensen. Extra kosten waarmee in de begroting nog geen rekening is gehouden. GroenLinks vraagt het college daar een integrale afweging in te maken richting de begroting ook en liever te gaan voor drie projecten goed dan vijf versoberd. Verder willen we graag eerder worden meegenomen in mogelijke overschrijdingen, zodat we ook eerder een afgewogen besluit daarin kunnen nemen ten aanzien van de consequenties. De titel van het coalitieprogramma van de provincie is Duurzaam doorpakken, een titel die wel best opvallend veel gelijkenis vertoont met die van ons. Ik

heb ook vernomen dat hij een beetje gejat is, maar goed, prima, dat is om meerdere redenen goed nieuws. Haarlem kan niet alles alleen en een gedeelde ambitie met de provincie kan het behalen van onze eigen ambitie versnellen. Zo zullen de windmolens op Schoteroog eindelijk gaan draaien en wat ons betreft blijft het niet alleen bij die drie molens. Dus college, hoe meer, hoe beter daar in die lijn. Ja, ook mobiliteit en bereikbaarheid zijn zaken die de grenzen van de stad overschrijden en in een breder verband moeten worden opgepakt. Afgelopen jaar hebben we de banden in Zuid-Kennemerland zeker beter aangehaald, maar een extra zetje vanuit het Provinciehuis is welkom. College, we horen graag hoe het gaat met de regionale samenwerking op dat gebied van de mobiliteit.

De voorzitter: De heer Smit.

De heer Smit: Ja, mijnheer de voorzitter, dank u. Ik moest nog even van mijn verbazing bekomen, vandaar dat ik even iets terugpak wat u twee minuten geleden hebt gezegd. U zegt: projecten in de openbare ruimte worden duurder, beter drie goed dan vijf half, of zoiets zei u, hè? Suggesterend dat er toch wel flink wat kaf in het meerjareninvesteringsplan zit dat er vrolijk uitgehaald kan worden?

De heer Drost: Nee, dat is niet wat ik zeg, maar we willen graag dat er gewoon naar alle projecten goed gekeken wordt, want daar is het moment voor, een goede afweging.

De voorzitter: De heer Smit.

De heer Smit: Ja, u heeft een charmante flux de bouche vanavond om er overheen te praten, maar beter drie goed dan vijf half betekent dat er twee dus niet gebeuren. Dus blijkbaar schat u dat zo'n veertig procent met een gezellige koffiemiddag eruit geschrapt kan worden?

De heer Drost: Nee, mijnheer Smit, het gaat alleen om het uitgangspunt: liever doen we er drie goed dan meerdere wat versoberd, dat is het enige uitgangspunt wat ik zeg. Over uitgangspunten gesproken, tweede uitdaging.

De voorzitter: De heer Smit wil het nog een keer proberen. Ja.

De heer Smit: Vindt u het niet erg dat ik gewoon drie en vijf dan toch even reken en er veertig procent van maak? Dat vindt u niet erg hè?

De heer Drost: Ik ga daar niet over, de heer Smit, maar doe wat u niet laten kan. De heer Visser, wat vindt u ervan?

De voorzitter: De heer Visser. De heer Visser. Gaat u verder, mijnheer Drost.

De heer Drost: Geef een seintje en dan stop ik wel gewoon, dat is helemaal prima.

De voorzitter: Mijnheer Drost. Mijnheer Drost.

De heer Drost: Ik ga naar uitdaging, nee, ik ga naar uitdaging twee dan, de ongedeelde stad, ik heb het woord, of?

De voorzitter: Ik begrijp dat de heer Visser in ieder geval is ingelogd, dus laten we daar beginnen en dat ik daarna die kant op moet kijken, dan wil er nog iemand O, oké. Mijnheer Visser.

De heer Visser: U had het net over eventueel schrappen van projecten. Zou u dan ook aandurven om een soort prioriteitenlijstje te maken? Want nu staat elk project er gelijkwaardig in, alleen het jaartal verschilt soms. Maar als we nou een lijstje maken, dan weten we als we geld te kort hebben, welk project afvalt. Want anders moet ik u nu één voor één allemaal projecten gaan voorleggen en kijken wat u het belangrijkste vindt, maar dat is denk ik niet zo efficiënt vergaderen.

De heer Drost: Ja, dat kan een uitwerking daarvan zijn, van de oproep die we net deden, inderdaad. Want de tweede uitdaging, dat is de ongedeelde stad. Haarlem is een sociale stad. Dat betekent wat ons betreft dat iedereen hier een plek moet kunnen vinden, ongeacht bijvoorbeeld dikte van je portemonnee. Uit de kadernota is goed af te lezen dat de drie transities, de jeugdzorg, de Wmo en de Participatiewet zijn geland in de gemeente Haarlem. Steeds meer Haarlemmers lijken de weg naar zorg en ondersteuning, laagdrempelig en specialistisch, makkelijker te kunnen vinden, precies zoals de bedoeling was in 2015. De keerzijde zien we ook. De kosten voor met name de Wmo en de jeugdzorg lopen op, ook door ontwikkelingen buiten ons om, zoals de vergrijzing.

De voorzitter: De heer Aynan.

De heer Aynan: Haarlem een sociale stad, maar waarom schrapte u dan een succesvol project als het vijftigbanenplan?

De heer Drost: Ik ga nog even door, want ik snap dat u het gelijk hier probeert, maar ik ben net aan een nieuw deel begonnen. Want de ontwikkelingen op het gebied van werk, de Participatiewet, zijn gunstiger. Enerzijds door het goede economische klimaat, anderzijds door maatregelen en projecten zoals Ik doe mee, net ook geroemd door de VVD, waardoor meer Haarlemmers uit de bijstand komen en participeren in onze samenleving. Om de toenemende vraag naar Wmo-ondersteuning, jeugdhulp, gespecialiseerde jeugdhulp. Mijnheer Aynan, groet vanaf de tribune, kunt u niet interrumperen, maar dat is helemaal prima, uw keus. En jeugdbescherming goed te kunnen verwerken, is ten eerste goed opgeleid personeel aan de poort noodzakelijk. Het college zet extra capaciteit in om dit op te vangen. GroenLinks is van mening dat alleen extra inzet aan de poort niet haalbaar is.

De voorzitter: Mijnheer Aynan.

De heer Aynan: Voorzitter, ik ben op de tribune gaan zitten omdat interrumperen op GroenLinks toch geen zin heeft, ik krijg geen antwoord.

De heer Drost: Nee, kom nou, mijnheer Aynan. Ik heb net allemaal netjes gereageerd. Kijk, ik zeg alleen, ik ben net aan dit kopje begonnen. U interrumpeert wat te snel, dus wacht het verhaal even af. Dus daar waar het de gemeente wel lukt om de oplopende kosten het hoofd te bieden, wordt fors ingezet op preventie. Komend jaar wordt de sociale basis bijvoorbeeld wel een lastige dobber voor het college. Wat ons betreft: een toegankelijke stad is een stad waar iedereen zijn weg kan vinden, letterlijk en figuurlijk, een stad waar mensen langer zelfstandig kunnen wonen in woningen die toekomstbestendig zijn gebouwd, waar zowel jonge, oudere als mensen met een beperking kunnen wonen. We hopen op een praktische uitwerking van de ambitie Haarlem toegankelijke stad 2030. Ja, qua versnellers, vijftigbanenplan wordt net al aan gerefereerd. Zou ik graag op willen ingaan en we vragen het college waarom hiervoor gekozen is, dan kom ik er daarna in mijn tweede termijn op terug. Want we hebben nog een uitdaging, dat is de groeiende stad, de nummer drie. Het is onderwerp van de afgelopen gemeenteraadsverkiezingen.

De voorzitter: De heer Van Kessel heeft een interruptie.

De heer Van Kessel: Ja, dan u wel, voorzitter, ik hoorde de heer Drost over de toenemende zorg praten, alleen ik hoor hem niets zeggen over het feit dat er nog eigenlijk niets van terug is te zien in deze budgettaire producten. Vindt u ook dat die stijgende vraag naar zorg, zoals bijvoorbeeld in de Wmo, dat daar door het college eigenlijk een reële schatting van gemaakt zou moeten worden en dat die ook in de begroting opgenomen zou moeten worden?

De heer Drost: Ja, ik hoor hier van mijn hulplijn op rechts dat die is opgenomen en ik neem hem ook zo nog mee aan het eind. Want de groeiende stad. Ik ...

De voorzitter: De heer Van Kessel.

De heer Van Kessel: Nou ja, dan moet u zich beter laten informeren, misschien niet op links, maar dan toch op rechts. En dat is dat acht ton lange na niet voldoende is om de stijgende zorgkosten te gaan dekken. Als je kijkt naar een budget van ongeveer dertig miljoen in de Wmo en je ziet dat de zorg met 35 procent toeneemt, dan kom je ongeveer structureel op tien miljoen uit. En dan is de vraag: waar haalt u die andere negen miljoen vandaan, structureel? Of in ieder geval de vraag aan het college en daar zou u zich ook druk om moeten maken.

De voorzitter: Voordat de heer Drost antwoord geeft: alle verdere spreektijd van de VVD is genadetijd. De heer Drost.

De heer Drost: Ja, ik laat mevrouw Klazes hier antwoord op geven.

Mevrouw Klazes: Ik hou het heel kort, u vroeg net, u zegt: er is geen zich op hoe de toekomstige, hoe de prognoses zijn. Dat is er natuurlijk wel, er is een onderzoek uitgevoerd waarin precies staat uitgemeten hoe de prognoses zijn voor de komende tien jaar, de verwachtingen voor de toename in de Wmo, dat de kosten daar niet in mee zijn genomen, de kosten zijn wel meegenomen, maar niet hoe je dat gaat oplossen, daar heeft u gelijk in, inderdaad. Maar mijnheer Drost heeft daar net iets over gezegd, maar toen zat u al te interrumperen, dus dat heeft u gemist.

De heer Van Kessel: Nou, heel kort daar nog over. Dit is de naderende storm die eraan zit te komen. We zien allemaal dat dit aan het gebeuren is en de vraag is: waarom staat dit niet in de begroting?

De heer Drost: Goed, uitdaging drie, de groeiende stad. Ik zei het al, hè, de afgelopen gemeenteraadsverkiezingen, het onderwerp was woningbouw. De bouwbehoefte is groot, de ambities ook. En zelden was de raad zo eensgezind over een onderwerp, in ieder geval dat er bijgebouwd moet worden. En GroenLinks ziet de voorgenomen bouw van tienduizend woningen tot 2025 in acht ontwikkelzones als een enorme kans, een kans om een verrommeld bedrijventerrein in Zuid-West om te vormen naar een modern stuk stad waar wonen en werken gecombineerd gaan worden, met extra groen. Een kans om die snelweg door Schalkwijk, de Europaweg, terug te brengen naar een menselijke maat, waar het gewoon fijn lopen is. En een kans op die mobiliteitsomslag door elfhonderd woningen te bouwen bij de Oostpoort, vlakbij het vernieuwde station Haarlem Spaarnwoude. En dat is de inzet van GroenLinks geweest tijdens de verkiezingen, in het coalitieakkoord en tijdens elke bespreking van elke ontwikkelzone. Wij gaan voor die leefbaarheid, wij gaan voor duurzame woningen en wij gaan voor voorzieningen die meegroeien, voor plekken in de stad waar Haarlemmers elkaar kunnen ontmoeten, zoals in het winkelcentrum Schalkwijk.

De voorzitter: De heer Van den Raadt heeft een interruptie.

De heer Drost: Waar we blijven hameren op vernieuwing. De geplande markthal is daar een mooi voorbeeld van.

De voorzitter: De heer Van den Raadt.

De heer Van den Raadt: Ja, voorzitter, nou met de markthal ben ik het helemaal eens, maar u zegt dan: Europaweg dat moet een gezellig wandelbare straat worden, maar de consequentie is wel dat de Amerikaweg natuurlijk barstensvol wordt. Wat hebben die mensen misdaan om dan niet zo behandeld te worden?

De heer Drost: Nee, het is een samenhang in het geheel, ook juist de Europaweg, die kruispunten en dergelijke worden rotondes, daar wordt de doorstroming ook beter en uiteindelijk, samen met die Amerikaweg, stroomt het beter door, dus daarom is dat ook gewoon een goed idee. Want vorig jaar was de leus van GroenLinks in de commissie Ontwikkeling, u heeft hem vaker gehoord, het is 2018, een huis heeft een raam, een deur en geen gasaansluiting. Ik ga hem iets aanpassen voor dit jaar en voor dit jaar wordt het: het is 2019, een huis heeft een raam, een deur, geen gasaansluiting, maar wel nestkastjes, groene sedumdaken, fruit- en bessenplanten in de buurt, waterdoorlaatbare plekken, habitat, overwinteringsplaatsen, grijs water wordt er verwerkt door het terrein, misschien iets minder catchy dan vorig jaar, maar goed, niet minder waar in ieder geval. Samengevat: we gaan natuurinclusief bouwen in Haarlem. En is dat nodig? Ja, dat is nodig. Denk aan de processierups, wat is de natuurlijke vijand ervan? Naast de koolmees, inderdaad, ook de vleermuis, dus dat is alleen maar goed om die in de stad te hebben.

De voorzitter: De heer Aynan.

De heer Aynan: Voorzitter, dat ideale huis van GroenLinks klinkt als die molenaarswoning die voor een excessief bedrag gerenoveerd is.

De heer Drost: Nou, dat is een mooi bruggetje naar het volgende.

De heer Aynan: Oftewel onbetaalbaar voor de gewone Haarlemmer.

De heer Drost: Ja, dat zeker, want dat natuurinclusief bouwen, dat hebben we ook afgesproken in ons coalitieprogramma, maar handvatten hoe hebben we nog niet precies bepaald. Gemeente Den Haag wel, dus daarom roepen we in de motie Ó, ó, Haarlem, mooie natuurinclusieve stad achter de duinen het college op met deze methode aan de slag te gaan en het blijkt daar dat het niet extra geld hoeft te kosten, mijnheer Aynan. Hoe mooi is dat?

De voorzitter: De heer Van den Raadt heeft ook een interruptie.

De heer Van den Raadt: Ja, de heer Drost, Trots Haarlem kan u wel vinden in dat toekomstbeeld wat u schetst, waar we een beetje terug in de tijd gaan naar nestkasten en dat soort zaken, maar dan bent u waarschijnlijk tegen 5G-zendinstallaties waardoor bomen gekapt moeten worden, vogeltjes dood gaan en mensen pijn in hun hoofd krijgen en dat soort zaken, daar bent u dan waarschijnlijk wel tegen? Anders klopt het verhaal niet.

De heer Drost: Ja, dat is nog zo'n ander pareltje van u. U komt dan met een aantal rapporten. Voor zover ik weet en me door Milieudefensie heb laten voorlichten, is die relatie nog niet gelegd. Maar goed, terecht punt, hou dit vol. Want ten slotte ga ik in op de gemeente Haarlem en de veranderende wereld. Tweeënhalve minuut,

nou, dat gaat helemaal goed komen. Want de ontwikkeling van een stad is een proces dat net zo dynamisch is als de ontwikkeling van een mens. Verandering gaat gepaard met leren. Zoals een mens leert af en toe zijn hoofd te stoten, zo leert een stad of een gemeente ook. Het is weliswaar veiliger om op onze handen te gaan zitten, maar dat levert niets op. We zullen moeten blijven bewegen, verbeteren en ontwikkelen, precies zoals we dat ook willen voor onze opgroeiende kinderen en ja, inderdaad, die heb ik niet, inmiddels wel een vriendin trouwens, maar goed, ik zal het daar verder niet over hebben. Misschien kijkt ze ook wel, sorry. Maar goed, om in die analogie te blijven, it takes a village to raise a child, het gezegde, zouden wij willen zeggen bij GroenLinks: it takes a city to raise a city. Wat ons betreft is de ontwikkeling en verbetering van Haarlem een project van ons allen. De stad is op zijn best wanneer iedereen er op zijn eigen manier aan bijdraagt. Dat vraagt om andere manieren van besturen en participeren. GroenLinks is enthousiast over het actieprogramma nieuwe democratie en is benieuwd naar de resultaten. We vragen het college de raad hierbij actief te betrekken en zullen ook zeker zelf het initiatief hiertoe nemen. Ja, die meicirculaire. Wat betreft extra gelden voor het sociaal domein, is positief, die krijgen we in de ene zak. Het is toch wel jammer dat uit de andere zak, de algemene middelen, het grootste deel gewoon weer vertrekt. Ja, deze cijfers zijn nog niet verwerkt in deze kadernota, maar baren GroenLinks zorgen. College, dit betekent voor u serieus werk. Afspraken binnen het coalitieakkoord kunnen gaan schuren en er moeten keuzes gemaakt worden met betrekking tot capaciteit, inkomen, uitgaven van de gemeente. GroenLinks maakt hierin graag een afweging in brede zin. We verwachten van het college dat daarmee rekening gehouden wordt en met voorstellen te komen richting de behandeling van de begroting later dit jaar. Maar wat voor ons als een paal boven schoon water blijft staan: samen maken we deze stad een Haarlem waar iedereen welkom is, waar iedereen zich veilig voelt, waar iedereen gezond kan leven en opgroeien, een stad die niet bang is voor verandering, maar in de noodzaak voor verandering altijd een kans ziet op verbetering.

De voorzitter: Ja, dank u wel. Mevrouw Sterenberg heeft eigenlijk geen tijd meer, maar kom, laten we nog even aan het begin van deze avond wat soepel zijn. Ja. Mevrouw Sterenberg.

De heer Van den Raadt: Aan het eind van de avond ook, of dat niet?

De voorzitter: Nee, nee, nee, vooral in het begin. Mevrouw Sterenberg.

Mevrouw Sterenberg: Ja, u verwacht allemaal oplossingen richting de begroting, maar vindt u het dan niet vreemd dat we eigenlijk, dat het college al schrijft dat ze het gewoon allemaal gaat uitstellen tot de '...', de herijking 2020, dus geeft u hiermee eigenlijk een opdracht aan het college om nu al aan de slag te gaan en had het college met toch wat meer inzicht niet al aan de slag moeten gaan, dat u die keuze nu had kunnen maken?

De voorzitter: De heer Drost.

De heer Drost: Ja en nee. Ja, nu aan de slag. Maar tegelijkertijd, we weten: de meicirculaire-informatie hebben we wel, maar is niet verwerkt in de kadernota, dus daarom op de tweede vraag nee. Rest mij alleen nog te zeggen dat in onze afweging zal altijd centraal staan dat iedereen recht heeft op een plek in onze fantastische gemeente. Samen maken we de stad en samen bouwen we aan een duurzame toekomst. Dank u.

Mevrouw Sterenberg: Ik had nog geen repliek mogen geven, maar gaat ...

De voorzitter: Mevrouw Sterenberg.

Mevrouw Sterenberg: Gaat GroenLinks dan met een amendement komen waarmee ze dus de herijking 2020 eruit schrapt en zegt: herijking begroting 2019?

De heer Drost: Nee.

De voorzitter: Goed, dat is in ieder geval duidelijk. Vervolgens danken we de heer Drost en we blijven op links. De heer Garretsen.

De heer Garretsen: Ja, dat heeft u terecht geconstateerd, voorzitter, we blijven op links. Het coalitieakkoord is ambitieus. Ambities die de SP voor het grootste deel steunt. Ambities die soms helaas op gespannen voet met elkaar staan. Haarlem wil meer bouwen, tienduizend woningen erbij. Meer woningen betekent meer verkeer. Meer verkeer betekent meer CO₂, meer vervuiling, meer luchtvervuiling. Ambities die worden bedreigd door hogere bouwkosten. Een tekort aan personeel om plannen te bedenken en uit te voeren. Haarlem wil ook sociaal zijn, maar het geld voor sociale maatregelen raakt op. En boven alles kort het Rijk op de gemeentelijke uitkering. Een structureel financieel tekort van wel elf miljoen euro per jaar dreigt. Haarlem moet groener, duurzamer worden. Op het gebied van het klimaat is het coalitieakkoord overambitieuze. Haarlem klimaatneutraal in 2030, een onhaalbare ambitie, overgenomen uit het verkiezingsprogramma van GroenLinks. Onhaalbaar, want dat betekent een CO₂-uitstoot van nul procent in 2030. Later werd de doelstelling vermindering van de CO₂-uitstoot met 49 procent, dezelfde doelstelling als het Rijk. Deze week kwam er antwoord op de vraag van de SP wat het college dan wel bedoelt met Haarlem klimaatneutraal in 2030. Ik citeer: De klimaatneutraalambities voor de bebouwde omgeving waarop Haarlem sindsdien inzet, zijn vijftig procent energiebesparing, vijftig procent duurzame warmte, honderd procent duurzame elektriciteit, einde citaat. Honderd procent duurzame elektriciteit gaat niet lukken, ook niet met hulp van buitenaf. De doelstelling in het klimaatakkoord van het Rijk is zeventig procent. De SP is blij als die zeventig procent wordt gehaald. Maar meer energiebesparing en meer duurzame warmte vermindert in elk geval de hoeveelheid niet duurzame elektriciteit. Voor het bereiken van vijftig procent energiebesparing en vijftig procent duurzame warmte in de bebouwde omgeving, is de inzet van bewoners, ik kijk nu ook wethouder Botter aan, onontbeerlijk. Verreweg de meeste woningen zijn in handen van particuliere eigenaren. De SP zegt: daag de bewoners uit, stimuleer ze. Het college wil een duurzaamheidsfonds in het leven roepen, dat zichzelf terugverdient. Het college verstrekt duurzaamheidsleningen onder gunstige voorwaarden. Er is een duurzaamheidsloket. Er zijn honderden energiecoaches in Haarlem, allemaal vrijwilligers. In Amsterdam geeft het advies van de energiecoach een gemiddelde energiebesparing per woning van acht procent. College, wethouder Botter, laat honderd bloemen bloeien in Haarlem, de coöperatie DE Ramplaan onderzoekt nu ook de warmte-koudeopslag. Ik noem de Buurtcoöperatie Duurzaam Garenkokerskwartier. Deze coöperatie komt voort uit een buurtinitiatief dat als doel heeft te verbinden en te verduurzamen. Zo'n driehonderd huishoudens, 25 procent van de huiseigenaren in het Garenkokerskwartier zijn inmiddels bij de coöperatie aangesloten. Kosten lidmaatschap per huishouden zijn vijftien euro per jaar. De coöperatie is aangesloten bij de landelijke koepel van coöperaties om de krachten te bundelen. Onder meer met behulp van energiecoaches en met consultants van wonen zijn huizen geïsoleerd. Door die isolatie wordt de aanschaf van hybride warmtepompen rendabel. Met behulp van een subsidie van het Rijk kost de aanschaf van een dergelijke warmtepomp drie à vierduizend euro. Verder wordt gebruik gemaakt van de zonnepanelen die de coöperatie Zon heeft aangelegd op het Seinwezen. In de Koninginnebuurt en in de Leidsebuurt hebben bewoners plannen om ook een coöperatie op te richten. In het centrum is net een energietransitiewerkgroep opgericht en ik heb gehoord dat sommige leden van deze raad, eentje waarvan ik de naam elke vergadering noem, daar ook lid van is geworden. Mijn complimenten. Ik kijk nu een bepaalde richting uit en ze lacht. College, stimuleer dergelijke initiatieven met behulp van het duurzaamheidsfonds en de

duurzaamheidsleningen. Maak bijvoorbeeld de aanschaf van hybride warmtepompen mogelijk met een renteloze lening. Betaal de investering die een coöperatie nodig heeft om bijvoorbeeld met warmte-koudeopslag te beginnen geheel of deels uit het energiebesparingsfonds. SP dient hier een motie over in. Bewoners uit het Ramplaankwartier en de Planetenlaan hebben een coöperatie elektrisch autodelen opgericht. De laadpalen zijn door Spaarnelanden ter beschikking gesteld. College, maak dat mogelijk voor de hele stad. Ook biedt het duurzaamheidsfonds mogelijkheden en ook hier komen we met een motie. Tijdens de begroting is de SP-motie Groen, groener, groenst met grote meerderheid aangenomen. Vergroen Haarlem waar mogelijk. Stimuleer geveltuinen. Vergroen waar mogelijk de openbare ruimte. Vergroen de daken, daar dienen we een aparte motie over in, over de daken. In het Garenkokerskwartier leggen sommige bewoners nu geveltuinen aan. Ondersteun bewonersinitiatieven op dit punt. Geef ecologisch advies. Geef aan waar vergroening in de openbare ruimte mogelijk is. Wie onlangs in Londen of Parijs is geweest, weet wat er dan kan ontstaan: een veel groenere stad. Daarom een uitdrukkelijke vraag aan de wethouder. Het actieplan waar de SP-motie om vroeg, wordt direct na het reces aan de raad voorgelegd. Is er in dat actieplan, wethouder, een rol voor bewonersinitiatieven weggelegd?

De voorzitter: De heer Aynan.

De heer Aynan: Ja, voorzitter, ik zit al minutenlang naar GroenLinks te kijken. Wanneer krijgen we het verhaal van de SP te horen?

De heer Garretsen: Ja, ik kan me nog herinneren dat de vorige raadsperiode u een keer voorzitter was van de commissie Ontwikkeling en de heer Wybren van Haga die kondigde toen de partij GroenRechts aan en ik zei dat wij LinksGroen waren. En u kreeg toen de slappe lach, dus wij zijn van oudsher. Ik zie u ...

De heer Aynan: Nou, ik weet niet waarom ik de slappe lach kreeg.

De heer Garretsen: U weet dat wij van oudsher een groene partij zijn, een hartstikke groene partij en als u dat niet weet, moet u een beetje in de geschiedenis van de SP duiken.

De voorzitter: Toch ook wel een beetje rood. Mijnheer Garretsen.

De heer Garretsen: We zijn ook net zo rood als GroenLinks, daar kom ik dadelijk op terug. GroenLinks noemde zichzelf toen net rood, wij zijn ook vuurrood. Goed, de ambitie van het college en ook van de SP om tienduizend woningen te bouwen. Ik complimenteer de wethouder met de voortvarendheid waar hij mee van start gaat. Een aantal plannen zijn ter inspraak voorgelegd. De SP heeft het in de commissie gezegd, het CDA afgelopen donderdag: neem de bewoners serieus. Een goed voorbeeld is het opheffen van de ventweg aan de Planetenlaan. Daar is het standpunt van de bewoners serieus genomen. Er zijn helaas ook slechte voorbeelden. Neem Nooit Rust. Bewoners en een groot deel van de raad wil dat die volkstuin ongehinderd blijft bestaan. Het plan wordt op dit punt ongewijzigd voor het indienen van zienswijzen voorgelegd. De bewoners in de Orionzone willen geen extra supermarkt. De meerderheid van de raad ook niet. Ook hier geen wijzigingen in het voorlopig ontwerp. Bewoners in Zuid-West en de Orionzone maken zich zorgen over fijnstof. Wordt niet op gereageerd. Er hebben geen metingen plaatsgevonden. Er zijn geen plannen om alsnog te meten. Bewoners rondom de Zijlweg maken zich zorgen over veilige oversteekplaatsen. Ook daar is nog niet op gereageerd. Wij dienen daar moties over in. Er zijn ook zorgen over de toename van het verkeer. Ik zal een stukje overslaan, anders kom ik tijd tekort. Dan Haarlem sociaal, Jouw Haarlem. Die doelstelling uit het coalitieakkoord wordt bedreigd. De reserve Sociaal domein is bijna op. De reserve Wwb wordt opgeheven. Beide reserves, mijnheer Hulster, zijn en worden als melkkoe gebruikt. Ik denk nog aan de motie van Sjaak

Vrugt, de Wwb als melkkoe. De SP vindt het vreemd dat er nog wel reserves bestaan op het gebied van bijvoorbeeld de commissie Ontwikkeling, maar dat de reserves in het sociaal domein worden opgeheven. Dat wekt de indruk van aanstaande bezuinigingen. De SP zal dit onder geen enkele voorwaarde toestaan. En natuurlijk zijn wij ook tegen het stopzetten van het vijftigbanenplan. Daar hebben wij een motie voor ingediend. De SP wil geen bezuiniging op Haarlem sociaal. En dat zeg ik ook tegen de fractievoorzitter van rood GroenLinks. Dat betekent niet dat de SP preventie niet serieus neemt, ook een doelstelling van dit college. De SP dient daarom een motie in die mantelzorgers GGZ ontlast. En dan één van de laatste dingen. D66 wil met een heel goed initiatief komen om van Haarlem een dertigkilometerzone te maken, de heer Van Leeuwen en mijn buurman, de heer De Groot. Ik hoop dat ze daar spoedig mee komen, want wij steunen dat voor honderd procent. En dan, ik heb nog 56 seconden, het personeelstekort. Daarover een vraag aan de wethouder. Over vier jaar is er een tekort van 59 mensen, vrouwen en mannen, personeel. College, geef aan wanneer daardoor bepaalde werkzaamheden niet meer kunnen worden uitgevoerd. De raad heeft die informatie nodig voor het vaststellen van het beleid. Graag een uitspraak van de wethouder en nog liever een toezegging van de wethouder hierover. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. En we gaan naar de Partij van de Arbeid.

Mevrouw Verhoeff: Dank u wel, voorzitter. Daadkracht voor een groen, groeiend, sociaal en leefbaar Haarlem, de ondertitel van het collegeprogramma Duurzaam doen, een programma met een sociaal hart dat geeft de opmaat naar een Haarlem waar alle inwoners zeker zijn van een leefbaar woon- en werkklimaat, in een groeiende stad. De PvdA wil een rode draad, rode draden door de stad zichtbaar maken en spannen. Wij gaan voor een zorgzame stad, zodat Haarlemmers zeker kunnen zijn van goede zorg en kwetsbare Haarlemmers in bescherming worden genomen. Er is een behoorlijke inzet nodig om onze inwoners de zekerheid te kunnen bieden dat iedereen mee kan doen. Wij streven naar een samenwerking in de raad om hier ook komend jaar weer werk van te maken en onze schouders onder te zetten. Wij blijven in ieder geval knokken voor de bereikbaarheid van de minimavoorzieningen en het vergroten van de doelgroep vanaf 2021 voor die minimavoorzieningen. De toeleiding naar het werk en het op een positieve wijze verminderen van het aantal bijstandsgerechtigden, vinden wij zeer belangrijk. Het doet ons dan ook pijn om in de kadernota te lezen, de SP zei het ook al, dat het college wil stoppen met het vijftigbanenplan. Wij blijven waken voor de belangen van mensen, ook in beschut werk en de dagbesteding. Vast werk verdient een vast contract. Daar kan de gemeente ...

De voorzitter: De heer Aynan.

De heer Aynan: Steunt u het amendement van de SP dan?

Mevrouw Verhoeff: Niet op voorhand, want ik wil eerst weten wat het college daarvan gaat zeggen.

De heer Aynan: Maar u heeft er zelf geen idee bij?

Mevrouw Verhoeff: Even kijken, vast werk verdient een vast contract. Daar kan de gemeente als werkgever het goede voorbeeld geven. In het MPG wordt op pagina 2 de lof gezongen over de terugtrekkende overheid als het gaat om ontwikkeling van de stad. Is dat gezien ons linkse college niet een achterhaald standpunt? Ik was er in ieder geval zeer verbaasd over en mijn medefractieleden ook. College, we begrijpen de lastige financiële positie nu het Rijk ons enerzijds lijkt te helpen, ik gaf het net al als antwoord, of als vraag aan mevrouw Sterrenberg mee, excuus, Sterenberg, met extra geld voor de jeugdzorg om dan met de andere hand weg te halen. De meicirculaire van het Rijk kost Haarlem echt heel veel geld. Dat heeft ook iets te maken met

van wat doe je met bezuinigingen als je ze terug wil draaien? Dan moet je er eens goed over nadenken waar het geld dan vandaan komt. Bij de bespreking van de jaarrekening heb ik dat vergeleken met het beruchte balletje-balletje. Alleen de aanbieder van het spel wint. Die extra gelden voor de jeugdzorg zijn helaas heel hard nodig, maar de korting op de uitkering naar het Gemeentefonds met een gelijk bedrag doet pijn aan heel veel andere ambities. Een sigaar uit eigen doos hebben we gekregen. Gevolg: in het sociaal domein is de dekking gered, maar in de algemene middelen is een gat geslagen. Wij zien de kosten hard oplopen in het sociaal domein, dus eenvoudig schuiven met bedragen, hoe graag we dat ook willen, nu bij de kadernota en dus dadelijk ook bij de begroting, vinden wij niet verstandig. Gelukkig is er in de sociale basisdiscussie eindelijk overeenstemming bereikt, zodat de nieuwe spelers die de afgelopen jaren op ad-hocbasis bijdragen van ons hebben ontvangen, kunnen blijven voortbestaan. Een warm hart dragen wij toe aan organisaties als Triple Threat. Ik denk dat daar heel veel mensen hier in de raad het mee eens zijn. De club is toch maar in staat om Schalkwijk de talenten van jongeren bloot te laten leggen en in een bijzondere setting sport en mentale versterking te bieden. De sociale basis moet één van de speerpunten van beleid zijn en blijven.

De voorzitter: De heer Visser.

De heer Visser: Ja, ik kan het gemist hebben, maar u zegt dat de sociale basis gered is. Volgens mij hebben we nog steeds een tekort van iets van negen ton of zo, of is daar ineens een oplossing voor?

Mevrouw Verhoeff: Ik had het hier niet over het geld, ik had het hier over dat er eindelijk overeenstemming is van hoe we dat gaan aanpakken. En dan moet nog steeds het tekort opgelost worden. Terugdringen ...

De heer Visser: En hoe ziet u dat voor zich?

Mevrouw Verhoeff: Het hele fijne is dat ik daar hele goede collega's voor heb die dat samen met de andere mensen in de raad gaan oplossen, maar ik heb de oplossing niet voor handen, mijnheer.

De heer Visser: Dat betekent dat als we de datum van 1 januari 2020 niet halen, dat dus een aantal activiteiten keihard weggesneden gaat worden. Is mijn vraag: welke activiteiten?

Mevrouw Verhoeff: Nou, dat is precies waar nu hard aan gewerkt wordt en we wachten daar de dingen op korte termijn af. O, sorry, ik wil graag verder met het terugdringen van eenzaamheid. Dat is en blijft wat ons betreft een belangrijke prioriteit. Met de toename de komende jaren van het aantal ouderen, kan de eenzaamheidsproblematiek zonder goede aanpak sterk toenemen. Daarom zoeken we naar mogelijkheden om lopende projecten op poten te houden. We willen graag weten hoe het college daarover denkt nu, wij hopen positief. De gemeente is verantwoordelijk voor goede onderwijshuisvesting. Omdat de verschillende schooltypes vergelijkbaar moeten worden behandeld ...

De voorzitter: De heer Garretsen.

De heer Garretsen: Ja, ik begrijp dat u nu over een ander onderwerp overgaat, daarom heb ik een vraag aan u. Vindt u ook niet dat het college een uiterste inspanning moet doen om niet te hoeven bezuinigen op het sociale domein, ook al is de financiële positie redelijk benard?

Mevrouw Verhoeff: Zeker weten. Ik was begonnen met de onderwijshuisvesting wat een lastige puzzel is, want je moet maar goed uit kunnen zoeken wie wanneer kan en moet worden bediend door panden op te knappen, uit te breiden, dan wel voor nieuwbouw te zorgen. Het onderwijshuisvestingsplan wordt dit najaar

vastgesteld, tenminste, dat hopen we wel. In de kadernota wordt op een aantal belangrijke plannen een voorschot genomen. Heel goed te begrijpen, gezien de lange voorbereidingstijd van de kadernota, maar nu het SHO is uitgesteld, vindt de PvdA het beter dat de investeringen niet mogen worden belemmerd, maar wel in samenhang moet worden gewogen. Vandaar dat we samen met het CDA de motie Internationale School hebben ingediend, want de PvdA wil alle grote investeringen integraal willen afwegen. Dit najaar is daarvoor het juiste moment. Er zijn lopende investeringen die we niet kunnen en willen terugdraaien. Daarom hebben wij het amendement ingediend om de benodigde grote renovatie van de Wandelpromenade in Molenwijk toch te kunnen betalen, maar dan wel zonder geld weg te halen voor de aanpak Prins Bernhardlaan. Deze belangrijke route door Haarlem-Oost verdient een goed plan, zonder bij voorbaat een bezuiniging op dit plan te leggen. De Koepelplannen hebben een bijzonder onderwijscomponent. Daar is de gemeente niet verantwoordelijk voor de huisvesting, maar zijn er wel afspraken gemaakt over op welke wijze Haarlem gaat samenwerken met de nieuwe opleiding ter ondersteuning van de beoogde, als hij er dan komt, zoals we nu hebben aangenomen, geaccrediteerde universiteit. De zienswijze van de raad is niet helemaal correct in de tekst opgenomen van de kadernota en daarom heeft de PvdA een amendement opgesteld, zodat de raadsbesluiten weer gaan kloppen. U dacht misschien al: waar blijft het pleidooi voor de sociale huurwoningen? Komt dat omdat mevrouw Schopman, onze collega er niet is? Nee. We hebben ze nog steeds heel, heel hard nodig. De wachtlijsten groeien nog steeds. We wachten met nieuwsgierigheid af hoe de reserve Ongedeelde stad gaat bijdragen aan de bouw van sociale huur in West en centrum, want daar is, mevrouw Sterenberg, dit fonds hard voor nodig. Heel mooi dat de ontwikkelzones met in een aantal vijftig procent sociale huur van de nieuwe woningen als doelstelling, voortvarend worden opgepakt. De participatiebereidheid bij de omwonenden is heel groot. Bij menig een is nog wel onzekerheid. Zorgen hebben ze daardoor over wat al die nieuwe huizen voor henzelf gaat betekenen. Bij de uitwerking horen ook de mobiliteitsvraagstukken, zowel in de betrokken wijken als stad in, stad uit. De PvdA is dan ook erg nieuwsgierig naar de uitwerking van de mobiliteitsplannen voor de stad als geheel en vindt het ook een zeer goed voornemen dat dit mobiliteitsplan bij de inspraak die deze zomer voor meerdere zones loopt, nog wordt toegevoegd. We nemen aan dat dit ook als onderlegger voor de plannen van Zuid-West zal worden gebruikt. Het Rijk heeft verontrustende plannen om opbrengsten van gemeentelijke grondexploitatie te belasten. College, de PvdA verwacht van u dat u enerzijds uw netwerken gebruikt om het Rijk op andere gedachten te brengen en anderzijds de risico's op winstbelasting beperkt. Denk bijvoorbeeld aan benodigde uitbreiding van onderwijs of sport door de groei van het aantal woningen als investeringen onder te brengen in de zoneontwikkeling. Dat vraagt misschien wel een extra inzet om de stap naar het openen van grondexploitaties zo spoedig mogelijk, daar waar dat kan, op te starten.

De voorzitter: De heer Visser.

De heer Visser: U had het net over extra sociale huurwoningen. Nu hebben we net het Deliterrein behandeld, de bedragen mogen we niet noemen, maar als je kijkt naar dat bedrag en je kijkt hoeveel sociale huurwoningen ervoor terugkomen, een stuk of vijftig, dan is dat fonds Ongedeelde stad, is razendsnel op. Volgens mij kunt u daar honderd, hooguit tweehonderd woningen van bouwen. Ik neem aan toch dat u meer sociale huurwoningen wil. Dus hoe kijkt u daar tegenaan?

Mevrouw Verhoeff: Mijnheer Visser, ik heb dat ook vorige keer gezegd toen deze vraag aan de orde kwam in de commissie: het is heel helder dat als je een plan direct vanaf dag één ontwikkelt, zoals de raad dat ooit gevraagd heeft, met sociale woningbouw zou het een stuk goedkoper zijn. Ten tweede wordt het fonds Ongedeelde stad gevoed vanuit de grondexploitaties, dus als er hier meer kosten zijn gemaakt op sociale woningbouw, wordt dat fonds minder snel gevoed. Op zich is dat gewoon heel vervelend, maar dat was hier

wel heel noodzakelijk en verder, als je dus een goed plan ontwikkelt, is dat probleem veel minder groot. In het kader van leefbare wijken zijn wij blij met de eerste stappen in het tegengaan van opsplitsen van woningen. Wat ons betreft mogen er meer wijken gaan vallen onder dit beleid. Blij zijn wij met de continuering van '...' in het project Lelie. Dat spreekuur uitbreiden vindt de PvdA voor alle Haarlemse huurders een goed idee. De PvdA wil een stad waar economische voorspoed door iedereen gedeeld kan worden. Toerisme is een stukje van de economische motor, goed voor bestedingen in de stad en werkgelegenheid. Maar het vergt ook investeringen en onderhoud. In de kadernota is een foutje geslopen. In de nota wordt de jaarlijkse opbrengst van de toeristenbelasting gemaximeerd. Dat moet volgens het coalitieakkoord zijn: de prijs per overnachting is gemaximeerd. Vanzelfsprekend verwachten wij dat dit bij de begroting weer in lijn is gebracht met het coalitieakkoord. Wij verwachten dat het realiseren van extra gronduitgiften mogelijk in de Waarderpolder mogelijk de komende periode kan worden opgepakt en veel werk werkopties in ontwikkelvisies een plek gaan vinden. Het laatste onderwerp. Zonder energietransitie geen leefbare stad, maar zonder maatregelen om de transitie betaalbaar te maken voor alle inwoners, zal het draagvlak afvlakken. Maak daar werk van, college. De uitwerking van de energievisie per wijk kan daarin helpen.

De voorzitter: De heer Van den Raadt.

De heer Van den Raadt: Ja, u vindt het belangrijk dat iedereen mee kan met die energietransitie, ook financieel. Bent u ervoor dat er een gemeentefonds wordt opgericht om degenen die niet meekunnen dan van dat gemeentefonds gebruik kunnen maken?

Mevrouw Verhoeff: Wat dat betreft ben ik benieuwd naar de invulling van een eventueel revolverend fonds. We zullen dat zien. Het instellen van het fonds, daar wilde ik het net over hebben, is een concreet voorstel waar wij graag de uitwerking van tegemoet zien. In de vorige raadsperiode heeft onze fractie de oproep gedaan om te komen tot een lokaal klimaatakkoord. Nog steeds niet zoveel voortgang gezien. De klimaatbegroting lijkt veel energie op te eten, geen onbelangrijk instrument om de stappen tot een klimaatakkoord helder te maken en te kunnen monitoren. Maar college, wanneer zien wij de voorstellen voor het klimaatakkoord en de bijbehorende stappen hier in onze raad? Dan mag u de uitwerking van de donut van ons wel houden. Er zijn meerdere goede ontwikkelingen op duurzaam gebied, maar waar blijft het gewenste deltaplan fiets? Daar waren we zo trots op toen het in het coalitieakkoord kwam. De PvdA ziet ook graag creatieve invullingen van nieuw groen in de ontwikkelzones, zowel op maaiveld als op verschillende lagen. De beelden in de ontwikkelzones laten gebouwen zien vol met groen, maar komt er ook nuttig groen? Bijvoorbeeld doe-tuinen op de daken of de binnenruimtes? De formatie van duurzaamheid is door de raad gefaciliteerd. We willen nu ook daden zien. Nieuwsgierig kijken we uit naar de daden van de nieuwe stadsecoloog. De biodiversiteit van de stad kan nog wel een boost gebruiken. Ook iets voor de ontwikkelzones? En dan sluit ik af met veel tegenvallers komen uit de meicirculaire van het Rijk. Dat maakt dat er lastige besluiten moeten worden genomen tussen kadernota en begroting. College, we vragen u te komen met een uitwerking in de begroting, ook al zal dat schuren met de teksten van het coalitieakkoord, maar wij vragen om de geest van het akkoord overeind te houden. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. En dan is het woord aan de heer Van den Raadt, Trots Haarlem.

De heer Van den Raadt: Ja, dank u wel, voorzitter. Voorzitter, u begon met te zeggen dat het ons jaarlijks feest is. Nou, dat is het natuurlijk niet. Het is niet ons feest, maar het is natuurlijk het feest van de hele bevolking van Haarlem, want wij staan hier niet voor onszelf, maar wij staan hier voor de bevolking van Haarlem. Nou, veel is natuurlijk routine hè, als je een tijdje hier zit dan denk je: het is wel elk jaar ongeveer hetzelfde. Ik begin er altijd veel te laat aan, mijn printpas die werkt altijd op het laatste moment niet, nog zo wat van die dingen,

dat ik het altijd pas hier opschrijf wat ik wil zeggen en niet van tevoren zoals volgens mij iedereen doet. Maar ja, we doen het gewoon maar live en rechtstreeks en we kijken even wat ik hier heb opgeschreven. Wat ik wel voorstel is, omdat we elk jaar hetzelfde doen, we beginnen van groot naar klein, dat we volgend jaar van klein naar groot beginnen, dus misschien dat dan Trots Haarlem als laatste is. En ja, dat lijkt me dus leuk, dat we het een keertje andersom doen. Dan hebben we nu de primeur dat we voor het CDA zijn. Ik weet niet of de CDA wat wilde zeggen over de kaft? Nou, nu ga ik wat zeggen over de kaft. Dat was natuurlijk altijd het dingetje van Gideon van Driel. Als u op de eerste bladzijde kijkt, dan ziet u het plaatje wat beter, want u ziet drie meisjes zitten op een soortement, ja, een hangbrug, ik denk op een schoolplein. En als je daarachter naar die flatgebouwen kijkt, dan denk je dat het ook in Schalkwijk is. Dus ja, dat linkse meisje dat vraagt dan van goh, gaan jullie ook naar het voortgezet onderwijs, naar de vwo in Schalkwijk? En dat middelste meisje dat kijkt een beetje van ja, alsof ze in haar broek heeft geplast, ze kijkt een beetje van waar heb jij het nou over? En die rechtse, ja, die zegt niks, die heeft alleen een denkwolk van ja, ik weet wat je bedoelt, dat is natuurlijk de terugkerende belofte van het college dat dat ooit een keer gaat komen in Schalkwijk, maar het lijkt me toch handiger dat je volgende keer een ander merk lachgas koopt, want dit gaat niet goed. Nou, dan gaan we het hebben over de kadernota. Dan vallen een paar dingen op. Veel verwijzingen naar 2019 en 2020 en nog verder, dus het verzoek van Trots Haarlem is om alle verwijzingen naar de toekomst op te nemen in de meerjarenplanning, want dan kunnen we ook nog bijhouden of alles ook uitgevoerd wordt. Dan staat er op pagina 11 iets over de aanpak van de schuldproblematiek, er zou, als je landelijk kijkt, 12.500 huishoudens met schulden zijn in Haarlem, dat is nogal wat. En dan staat er ook van dat dat ook moeilijk is om die mensen te bereiken. Nou, naar het idee van Trots Haarlem zijn er steeds meer mensen die werken die ook in de schulden komen en als u dan zegt als gemeente, het is moeilijk om die mensen te bereiken, dan lijkt het mij logisch, als je bijvoorbeeld een dwangbevel krijgt van Cocensus om je rekeningen te gaan betalen van OZB en rioolbelasting, dat dan de gemeente dat als signaal oppakt: daar zit iemand die misschien wel een folder schuldhelp kan gebruiken, dus u kunt er eentje naar me opsturen. Dank u. Dan hebben we nog ...

De voorzitter: Mijnheer Smit, uw microfoon staat aan.

De heer Van den Raadt: Hé, ho, spreektijd is op. Even kijken. Dan hebben we nog op pagina 12 de economische agenda van Haarlem. Nou, dan gaat het over het versterken van het ondernemings-, vestigings- en investeringsklimaat, daar heeft Trots Haarlem een aansluitende motie ...

De heer Smit: Voorzitter, sorry, punt van orde, hij gaat gewoon aan hoor, bij mij, ik heb niks gedaan.

De voorzitter: Ja, dat heeft u nou overgenomen van de heer Sepers. Doe hem toch iedere keer weer uit, op een gegeven moment werkt het, heb ik begrepen. Mijnheer Van den Raadt.

De heer Van den Raadt: Ja, nee, dat geeft niet. Even kijken, nou ja, over investeringen, ja, misschien kunnen we dan investeren in een systeem wat wel werkt, maar mijn motie ging over eigenlijk dat wij in lokaal hele goede mensen hebben zitten en dat als we gaan aanbesteden, dat we dat zoveel mogelijk lokaal gaan doen. Nou hadden we laatst PWC hier op bezoek over de jaarrekening en die zei van er zijn ook een paar dingen fout gegaan in Haarlem, met het Europees aanbesteden. En daarvan hebben wij een motie gemaakt, beken even eerlijk waar het fout is gegaan met de Europese aanbesteding, zodat gedupeerden zich zouden kunnen melden. Want wij willen graag een betrouwbare overheid. Dan hebben we nog op pagina 84, dit is dan ook meteen de crux waarom wij tegen deze kadernota gaan stemmen, dat is al een stukje stemverklaring, want u gaat bezuinigen op de wijkraden, 54 duizend euro en dat is nou wat ze niet nodig hebben. Wat ze wel nodig hebben, is dat u goede informatie stuurt, dat de wijkagent daar regelmatig aanwezig is, dat de gebiedsverbinder daar aanwezig is. Want als ik bij de Amsterdamsebuurt zit en ik hoor een wijkagent een

enorme lijst opnoemen van dingen van fietsendiefstal tot burenruzies, van woninginbraken tot autobranden, dan denk ik: nou, zo'n lijst zou ik nou elke wijkraad willen horen, maar dan zit je bij een andere wijkraad en dan hoor je alleen van ja, er waren geen woninginbraken, dus voor de rest is alles veilig. Ja, dat lijkt mij sterk. Dus kunt u toezeggen dat we allemaal een soort van gestandaardiseerde informatie krijgen per wijkraad? Dan op pagina 84 ook nog dat u iets gaat doen aan het Haarlems 775-jarige feest. Nou, heel goed, dat is een herkenbare motie van Trots Haarlem geweest, toen niet aangenomen, maar wordt toch uitgevoerd. Meestal is het andersom, dus dat is goed nieuws, dat gaat de goede kant op en op pagina 85 staat ook nog iets over bruggen en onderhoud. Nou hoorde ik laatst een heel interessant stuk, dat deskundigen zeiden: als je een brug aanlegt, dan moet je rekenen dat over de totale levensduur hij drie tot vier keer zo duur is qua onderhoud, wat er nog bij komt qua kosten. Kunt u toezeggen dat we niet alleen maar zeggen: we hebben twee miljoen voor een brug, maar dat we dan ook meteen acht miljoen reserveren in de komende jaren van de levensduur van de brug en dat we niet keer elke voor verrassingen komen te staan, dat die op instorten staat of onderhoud vergt? Nou, dan ben ik ongeveer klaar met mijn praatje. Voor de tweede en derde termijn roep ik burgers van Haarlem die meekijken op om te reageren naar Trots Haarlem. Als u nog vragen heeft, dan kunnen we dat straks stellen, in het kader van de nieuwe democratie. En dan zal ik nu nog even alle moties aankondigen, zoals het hoort. Nou, besteed lokaal aan, die heb ik al gedaan. De betrouwbare overheid, dus meld even waar het verkeerd ging. Dan tegen de tweedeling hebben wij het verzoek om een gemeenteloket te beginnen in Schalkwijk. En wij willen graag een gemeentefonds voor mensen die de energietransitie financieel niet meer kunnen behappen straks. Voor het beeld van de straat en waar wij wel trots op zijn, is toch de kerken die nu in Haarlem staan, nu maximaal verkocht gaan worden. Kunt u daar nog iets aan doen op de een of andere manier dat die in het straatbeeld behouden worden en dat die niet allemaal straks gesloopt worden? Ja, ook stop de tweedeling over het toegankelijk houden van de autoluwe binnenstad. Ik moest laatst iemand wegbrengen naar de Philharmonie, toen dacht ik: ja, nu kan het nog, maar volgende keer kan het niet meer en dan moeten die mensen een taxi bestellen om voor de deur te komen. Is daar iets mogelijk dat mensen zich kunnen aanmelden bij die paal en dan wel door kunnen rijden? Nou, stop de tweedeling en vooruit met de geit, voortgezet onderwijs in Schalkwijk. U heeft het er altijd over dat u het heel graag wil, bij de Internationale School hebben ze toen met de leergangen die wel gevuld konden worden, daar zijn ze mee gestart. Nou, doe dat ook in Schalkwijk, ga niet wachten tot je een heel gebouw kan vullen. Recent over het fijnstof van Schiphol, waar GroenLinks het ook over had. Wij vragen een onderzoek om te kijken hoe dat op onze Haarlemse bevolking neerslaat. En dan nog één, ja één traditie heb ik wel, schaf de hondenbelasting af, die heb ik natuurlijk altijd. En dan als laatste, de beste natuurlijk, willen we meer of minder ambtenaren? Meer, meer, meer, dus gebruik één miljoen uit de reserves om meer ambtenaren te regelen voor Haarlem en te zorgen dat ze niet weggekocht worden in Haarlemmermeer als ze stiekem een schaalje meer betalen. Want we lopen nu achter de feiten aan en normaal zegt iedereen altijd: bezuinig maar op ambtenaren, maar die grens is wel bereikt, we moeten nu even een omslag maken om niet verder in de drab te raken. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar de heer Smit van OPHaarlem. Microfoon stond al aan. O, u hebt gelijk.

Mevrouw Leitner: Ik geef mezelf gewoon ...

De voorzitter: U hebt gelijk. Ik sla zomaar D66 over. Mevrouw Leitner.

Mevrouw Leitner: De laatste kadernota van de vorige raadsperiode die noemde ik een mijlpaal. Voor het eerst in zeven jaar hoefde Haarlem niet meer te bezuinigen en door financiële ... Ja, dat komt gewoon omdat die

microfoon van de heer Smit, die vindt dat hij te lang stil is geweest, dan gaat hij vanzelf aan. Door financiële discipline was onze schuld met zeventig miljoen gedaald en ontstond er ruimte voor weer nieuwe investeringen en bezuinigingen terug te draaien. Haarlem ging weer vooruit. De provincie complimenteerde ons met onze aanpak van de schuldenlast en het vasthouden aan onze financiële afspraken. De stad had investeringen nodig en de financiële ruimte die hadden we gemaakt, samen, door verstandig beleid. En vol goede moed en elan begonnen we aan een nieuwe periode. We maakten afspraken over de investeringen in de groei van de stad en de exploitatie, want ruimte om ambities in te vullen. En je kunt in een coalitie nieuw beleid verkennen en je kunt zelfvertrouwen hebben na een moeizame periode en dan komt er altijd een onverwachte wending in het plot die de agenda dicteert. Maar dat is ook politiek. U kent de uitspraak natuurlijk: events, dear, events. Dat ... Nee? Kent u die niet? Nou, zoek hem even op, google hem, uitspraak van een Engels politicus op de vraag van een jongen wat de agenda in de politiek bepaalt, events, dear, events.

De voorzitter: De heer Van den Raadt.

Mevrouw Leitner: Dat zijn de dingen ...

De voorzitter: Van den Raadt die heeft nog een interruptie.

De heer Van den Raadt: Ja, u had het over investeringen. We hebben laatst die discussie gehad over hoeveel huizen en banen er moeten zijn en dat we niet een slaapstad moeten worden. Bent u ertoe bereid om investeringen zoveel mogelijk lokaal te gaan doen, zodat we banen krijgen in Haarlem?

Mevrouw Leitner: Nou, dat is een ... Daar zou ik even de reactie van het college op moeten afwachten. Ik kan niet zo inschatten wat voor een implicaties dat heeft. Dat klinkt in ieder geval als een sympathiek voorstel, maar of het realistisch is, dat kan ik gewoon zo niet beoordelen. Ja, de EU ligt weer dwars, hoor ik inderdaad. Maar goed, events, dear, events. Dat zijn uiteindelijk de dingen die leidend zijn in de politiek van alledag. Ik vind het een beetje onrustig.

De voorzitter: De heer Van Kessel.

De heer Van Kessel: Ja, punt van orde. Als we dan toch quotes aanhalen, dan is het Harold Macmillan en dat is events, my dear boy, events.

Mevrouw Leitner: Dat heb je namelijk, oudere politici. Maar waar het om gaat is dat het dus gaat om incidenten, om dingen van de alledag die de agenda bepalen en zo komt de politiek altijd neer op een oefening in nederigheid. En het effect daarvan zien wij terug in de kadernota, want dit is een kadernota van een college die het zich allemaal iets anders had voorgesteld. Een college dat eerder dan verwacht is overvallen door de realiteit. Een kadernota waar de realiteit in de weg zit tussen ambities, visies, dromen en daadwerkelijke daden, want zonder dromen geen daden, maar zonder geld gebeurt er helemaal niets. En bij grote ambities hoort een gedegen financiële meerjarenplanning, net zo goed als je thuis een keuken koopt, dan moet je dat plannen. En ik wil het met u gaan hebben over ambities en daarna over de realisatie van die ambities. Ambities, wat zien wij nu? In ieder geval mooie ambities, wij zijn heel trots op dit college. We zijn ingestapt op een duurzaam college, op een ambitieuze coalitie. En er is geld. Er kan geïnvesteerd worden in onderwijs, in mobiliteit, in groei van de stad. En de afgelopen maanden zijn er vijf ontwikkelisies besproken in de commissie Ontwikkeling en ter inspraak gelegd. En D66 is tevreden met de aandacht voor de voorzieningen die bij deze groei horen. Wel blijkt juist dat die voorzieningen, zoals onderwijshuisvesting, moeilijk in te tekenen zijn als de grond niet aan de gemeente toebehoort. En college, hoe gaat u zorgen dat die geplande

voorzieningen wel gerealiseerd worden in die ontwikkelzones? Die plannen maken Haarlem een mooiere stad. Hoge kwaliteit, veel aandacht voor de openbare ruimte en investeren in mobiliteit, waar alle Haarlemmers van profiteren.

De voorzitter: De heer Aynan.

De heer Aynan: Voorzitter, u heeft het over huisvesting dat moeilijk te realiseren is, maar banen was nog moeilijker, hè?

Mevrouw Leitner: Dat zei ik niet, maar banen is ook moeilijk ja.

De heer Aynan: Nee, u trekt even het onderwijs eruit, maar werk is nog moeilijker te realiseren. Dat bleek juist uit die ontwikkelvisies.

Mevrouw Leitner: Ja, werk ook. Het gaat om voorzieningen in het algemeen en ik heb even inderdaad onderwijshuisvesting eruit gehaald, dat klopt. Maar dat gaat om alle voorzieningen.

De voorzitter: De heer Visser.

De heer Visser: U noemde onderwijshuisvesting, maar als ik kijk naar het begrotingskader voor alle nieuwe dingen die we gaan bouwen, dan zie ik nergens onderwijs staan, terwijl er wel allerlei tekorten zijn aangekondigd. Dus wat vindt u ervan dat allerlei fysieke dingen, wegen en zo, staan er allemaal wel in, maar onderwijs niet. Maakt u zich niet met ons een beetje zorgen over de toekomst van het onderwijs in Haarlem, dat we daar geen geld meer voor hebben?

Mevrouw Leitner: Ik begrijp niet helemaal wat u bedoelt. In het investeringsplan zijn gewoon investeringen voor het onderwijs opgenomen. We hebben natuurlijk wel zorgen over de ontwikkeling van aanbestedingen, zoals dat nu gaat. Commissie Samenleving vergadert aanstaande woensdag over de aanbesteding rondom Rudolf Steiner, u weet allemaal hoe die is uitgepakt en dat is een ontwikkeling waar we de komende jaren mee te maken hebben. En daar is zorg over, ja.

De heer Visser: Ja, maar juist voor die tegenvaller zou je pm-posten verwachten en een claim verwachten van het college van hier moet geld voor komen, maar die claim is er niet. Waar voor wegen wel alle claims worden neergelegd, wordt voor onderwijs geen claim neergelegd.

Mevrouw Leitner: Ja, eens. Daar maken wij ons ook zorgen over. Kom ik zo meteen nog eventjes op terug, op die investeringen. Ja, dat heb je met een iPad, dat beweegt dan, dan moet ik even kijken. Wij zien in die visies dat de woningaantallen in sommige knellen. En we zien ook dat de ambitie van tienduizend woningen die we samengesteld hebben, dat die heel goed haalbaar lijkt. En in de visie van D66 legt het college te eenzijdig de nadruk erop dat die tienduizend woningen uit de acht ontwikkelvisies moeten komen. College, ziet u ook dat de doelstelling van tienduizend woningen niet alleen vanuit de ontwikkelvisies hoeft te komen, maar ook daar buiten nog ruimte is? De formatie is al een paar keer genoemd, want ambities kun je niet realiseren zonder goede mensen. Op de capaciteit is jaren bezuinigd en politiek ligt het ook vaak niet lekker. Het voelt toch een beetje als investeren in jezelf, terwijl publiek geld toch vooral naar de mensen toe moet gaan. Maar als we echt wat willen laten gaan zien aan Haarlem, als we verschil willen maken en ambities willen invullen, investeringen willen uitvoeren, dan zul je meer en meer goede mensen moeten hebben die dat kunnen uitvoeren. En wij steunen het college van harte in haar ambities voor de uitbreiding van de formatie. College,

er zijn nog wel wat zaken aan te pakken. Volgens onze accountant zijn er een aantal zaken in het primaire proces, een aantal bevindingen gedaan waar actie op te ondernemen is. Dan gaat het over de aanbestedingen, de subsidies, de IT, de Wmo. Is het budget wat in deze kadernota wordt vrijgemaakt voldoende om adequate beheersmaatregelen te organiseren op deze belangrijke processen? Dan het sociaal domein, want net als andere gemeenten worstelt ook Haarlem met het sluitend begroten van het sociaal domein en we hebben een grote verantwoordelijkheid om iedereen te voorzien van de juiste zorg en die zorg drukt zwaar op onze schouders. We hebben tekorten van drie tot drieënhalf miljoen op de jeugdzorg, die het Rijk nu wel dekt. Daarnaast hadden we in 2018 oplopende wachttijden in de Wmo. Sommige Haarlemmers moesten maar liefst zes maanden wachten en daarvan zeiden wij met elkaar: dat niet meer. In de huidige kadernota wordt een bedrag van acht ton genoemd in de risicoparaagraaf, om die wachttijden weg te werken. Dat lijkt niet realistisch. Het lijkt onvoldoende rekening te houden met de wijziging in het abonnementstarief. De wachttijden lopen weer op en het aantal aanvragen neemt met twintig procent toe. Wij vragen daarom aan het college: waarom kon u dit risico niet beter inschatten? Hoeveel kosten verwacht het college dit jaar extra te moeten maken voor de Wmo? En wat voor consequenties heeft dat voor de rest van de kadernota? Kunt u al een inschatting geven of de meicirculaire voldoende soelaas biedt? In de commissie Samenleving van juni heeft de wethouder extern onderzoek laten zien rondom de Wmo-wachttijden. En één van de conclusies daaruit is dat de Wmo-aanvragen de komende jaren tot wel 35 procent toenemen. Door de ontwikkelingen als langer thuis wonen en vergrijzing is dat het nieuwe normaal. De wijze waarop de gemeente de processen organiseert is niet toereikend om die vraag aan te kunnen, maar elk jaar tien fte erbij, dat is ook niet vol te houden. De aanbevelingen gaan over het proces, om dat structureel te verbeteren, maar hoe zit het met de zorgkosten? Kunnen de zorgaanbieders de toenemende zorgvraag aan? Dat vragen wij aan het college. Is er voldoende zorg ingekocht? Zoals ik al begon, D66 vindt het belangrijk dat de gemeente goede zorg levert aan haar inwoners en daarvoor is het essentieel dat we toewerken naar een toekomst met een sluitende begroting in het sociaal domein, zodat de inwoners van Haarlem ervan uit kunnen gaan dat de gemeente stabiel en betrouwbaar de nodige zorg zal blijven leveren. Dan de realisatie van die ambities, want ambities hebben is één ding, maar ja, dan gebeuren er dingen, events en komen er tegenvallers, tekorten en tegenvallende inkomsten. En daar moet het college dan mee. Dan ga ik toch een beetje streng voor u zijn, want we zien in deze kadernota duidelijk dat het college nu geen moeilijke en pijnlijke keuzes wilde maken, die komen bij de herijking. Dat kan D66 begrijpen. Het college maakt de keuze om tekorten te dekken uit de reserves en pm-posten. Dat kan allemaal net aan en het heeft tot gevolg dat er een kadernota ligt die moeilijk met tegenvallers kan omgaan. En er ligt wel een verantwoordelijkheid om spoedig met een degelijker meerjarenbeeld te komen. Ik wil graag van u horen hoe u die handschoen oppakt.

De voorzitter: Mevrouw Sterenberg.

Mevrouw Sterenberg: Ja, nou, ik denk dat het college echt enorm mixed emotions, tegenstrijdige beelden van u krijgt, want u zegt eigenlijk aan de ene kant, het wordt allemaal heel spannend en we moeten iets gaan doen en aan de andere kant zegt u: ja, nee, maar bij die herijking. Maar u wilt dan toch juist nu gewoon dat er herijkt gaat worden?

Mevrouw Leitner: Wat zegt u?

Mevrouw Sterenberg: Wilt u niet gewoon dat er nu herijkt gaat worden? Als ik uw verhaal heb geluisterd, bent u kritisch erop, u ziet het allemaal aankomen en vervolgens schuift u het toch weer af naar 2020. In uw verhaal, dat spreekt elkaar tegen.

Mevrouw Leitner: Het is een beetje onrustig. Het verhaal spreekt elkaar niet tegen, maar wat wij wel zien is dat er ingegrepen moet worden en we willen graag de reactie van het college daarop, maar we kunnen inderdaad niet wachten tot volgend jaar en bij de begroting zal er dan een aantal maatregelen duidelijk moeten zijn. Maar laat mij even mijn verhaal afmaken, want dan ...

De voorzitter: Nee, nee, nee, nee, nee. Interrupties, mevrouw Sterenberg de laatste keer, want u hebt geen tijd eigenlijk. Gaat uw gang.

Mevrouw Sterenberg: Dus u zegt: we kunnen niet wachten tot de herijking 2020?

Mevrouw Leitner: We zullen een aantal afspraken eerder met elkaar moeten herzien.

De voorzitter: Dan de heer Van den Raadt.

De heer Van den Raadt: Ja, dat is een punt van orde, voorzitter. Ik vroeg me af hoeveel minuten elke partij er nu bij krijgt, ik geloof de VVD heeft nu vier, vijf minuten erbij gekregen. Krijgt iedereen dat erbij?

De voorzitter: Nee, nee, nee, nee, nee, nee, nee, het werkt iets anders. Maar er is nog steeds sprake van coulance.

De heer Van den Raadt: Kunt u uitleggen hoe het werkt?

De voorzitter: De heer Smit.

De heer Van den Raadt: Geldt dat voor iedereen?

De voorzitter: Tuurlijk, altijd. De heer Smit.

De heer Smit: Ja, u zegt: ik wil een degelijker meerjarenbeeld. Terecht, compliment, vind ik ook. Maar hoe weet u, als dat meerjarenbeeld nu niet goed is, of u in staat bent om te zeggen dat pm-posten en reserves nu toereikend zijn?

Mevrouw Leitner: Ik ga een aantal dingen zeggen nog die het wat gaan verhelderen.

De heer Smit: Ik wacht op u.

Mevrouw Leitner: Maar ik ga u antwoorden. Er ligt nu een sluitende kadernota, we hebben alleen een meicirculaire gezien die er niet om liegt. Dat zal betekenen dat het college moet acteren en ik ga ervan uit dat we daar woensdagavond een reactie op krijgen. Het college is heel goed en niet gek. Het college doet wel een paar cruciale dingen. U legt zichzelf ogenschijnlijk geen enkele beperking op. U schrapt geen uitgaven. U doet voor ongeveer twee miljoen aan voorstellen voor beleidsintensiveringen en daarnaast doet u voor ongeveer 1,6 miljoen aan budgetoverheveling. Ambities blijven onverminderd hoog. College, welke garantie heeft u dat deze activiteiten komend jaar wel worden uitgevoerd en hoe wenselijk is dat? U verhoogt tegen de coalitieafspraken in wel de OZB en neemt een voorschot op het verhogen van een aantal investeringen, zonder dat er een compleet beeld is over de status van het huidige afgesproken pakket aan investeringen, de schuldontwikkeling en de markteffecten van de huidige aanbestedingen. En daarvoor dienen wij samen met de coalitie een amendement in, dat gaat tegenwoordig digitaal, dus ik leg het niet neer. Maar inmiddels ligt er een meicirculaire en die liegt er niet om. En wij zijn niet doof en blind. We zullen daarom nu geen

amendement indienen over de OZB, we zullen die van de VVD, ik heb hem nog niet gezien, waarschijnlijk ook niet steunen. We zien dat er pijnlijke keuzes gemaakt moeten worden en dat een aantal coalitieafspraken herzien moeten worden. Dat betekent dat u voor de begroting nog serieus aan de bak moet. Wij verwachten van u een breed afgewogen voorstel. Want D66 wil vasthouden aan de ambities, maar pragmatisch genoeg zijn om de ambities bij te stellen met altijd het uiteindelijke doel voor ogen: een stad die klaar is voor de toekomst en wij zullen samen met het college, de coalitie en de rest van de raad bij de herijking de koers bijsturen. Dank u wel.

De voorzitter: Ik dank u hartelijk en dan wordt het tijd om een kop koffie te drinken.

De voorzitter: Ik heropen de vergadering. Ik verzoek iedereen om de gesprekken te staken en te gaan luisteren naar de heer Smit van OPHaarlem.

De heer Smit: Mijnheer de voorzitter, volgens mij ben ik een kleine acht minuten kwijt, maar alle. Ik heb met mijnheer Rijssenbeek even geoefend wat ik moest zeggen tegen mevrouw Leitner. Ik vond uw betoog interessant. U bent kritisch en u constateert dat er heel veel mis is aan de dekking in de kadernota. En ik ga nog een stapje verder, maar complimenten voor uw woorden. De titel waarop ons betoog is ingestoken, is Uit de bocht gevlogen. Formule 1 is natuurlijk actueel en daar maken we ons zorgen om, milieuvervuiling, de drukte straks, maar we hebben aan Max Verstappen gezien hoe je niet de bocht uit kunt vliegen en volgens mij is hier de coalitie bezig om uit de bocht te vliegen. Te laat remmen voor de Tarzanbocht betekent dat je echt, als je er met driehonderd in knalt, ergens voorbij de betonblokken uitkomt. Stel dat je thuis constateert dat het in 2020 tijd wordt voor een nieuw ...

De voorzitter: Mevrouw Verhoeff.

Mevrouw Verhoeff: Mijnheer Smit, wilt u mij laten geloven dat u een goed coureur bent en het college echt alleen maar uit de bocht vliegt en overal tegenaan knalt en u overal omheen kunt zeilen? Het lijkt me stug. Ik heb u nog nooit zo hard zien fietsen.

De heer Smit: A, ik kan hard fietsen en B, ik rij ook minder hard, omdat ik weet dat de Tarzanbocht eraan komt. Stel dat je thuis constateert dat het in 2020 tijd wordt voor een nieuw bankstel, een nieuwe tv, een nieuwe koelkast, een geothermieput en ook nog een nieuwe keuken en parketvloer. Stel dat je de bestelling direct de deur uit wil doen, dan bedenk je vast wel of je het allemaal kunt betalen. Als je dan constateert dat je het pas in het najaar weet, dan wacht je heus wel tot het najaar met bestellen. Ons college wil het eind van deze week al tekenen voor de gemeentelijke bestellingen voor 2020 en weet nu nog echt niet wat er straks betaald kan worden. Met name GroenLinks en PvdA houden de collegehand goed vast, zodat de handtekening op de bestellijst komt, ook al zijn de effecten van de meicirculaire niet verwerkt en ook al lopen overal kosten en investeringen uit de hand. Dit beeld is niet vrolijk makend.

De voorzitter: Mevrouw Verhoeff.

Mevrouw Verhoeff: Volgens mij, mijnheer Smit, bent u één van degenen die heel goed weet hoe het werkt in de P&C-cyclus in deze stad. Oftewel: we hebben nu een kadernota waar de meicirculaire niet in is verwerkt en na de zomer wordt in het stuk voor de begroting dat wel gedaan. Ik hoop dat u snapt hoe dat in elkaar zit, dat spel.

De heer Smit: Tussen snapt hoe het in elkaar zit en snapt of ik het goed vind, nou, dat laatste dus niet. Krijgt de coalitie echt het volle begrip van alle Haarlemmers voor de extra verhoging van de OZB? Nee, niet als de Haarlemmers tonnen mee moeten betalen aan de nieuwe democratie voor een start met nog maar twee wijken. Of aan het omhakken van een stukje Haarlemmerhout en het beplanten van een ander inferieur stukje bij De Hout, dus wat kosten maken, maar er zeker niets mee opschieten. Terwijl ze beseffen dat ze zelf elk dubbeltje moeten omkeren. Eigenlijk treurig trouwens, de sneer van wethouder financiën vorige week dat OPHaarlem wel weer zou komen met de bomenplant in Schalkwijk. Als je enig gevoel voor prioriteiten hebt, dan leg je de tweede tranche van deze investeringspost à tweeënhalf miljoen euro, toch nog even onder het vergrootglas, want er moet veel, heel veel en er moet ook door het college elk dubbeltje verstandig omgekeerd worden. Een vraag hierbij: vindt uw college dat de extra OZB-verhoging goed te dragen is voor de inkomens tot anderhalf keer modaal en bijdraagt aan de ongedeelde stad? U krijgt de vraag ook nog schriftelijk aangereikt. Onze coalitie, die niet of nauwelijks luistert naar en communiceert met de oppositie en die in een uiterst klassiek en achterhaald gesloten front de stad regeert, die stuurt nu haar wethouders op pad met de boodschap dat de oppositie mee moet denken over een goede financiële dekking voor de enorm gestegen renovatiekosten van de Wandelpromenade in Molenwijk, met als lucky loser de Prins Bernhardlaan en de evenzeer enorm gestegen kosten voor de nieuwbouw Rudolf Steinerschool. OPHaarlem heeft de raadsvoorstellen vanwege volstrekt ondeugdelijke dekking verworpen. Het hele jaar wordt de oppositie gepasseerd en nu moeten wij geld gaan vinden dat er niet meer is. Ha, ha, ha. Had maar eerder nagedacht. Nu geld inhouden op investeringsposten die eerder verhoogd dan verlaagd dienen te worden, vanwege de prijsstijgingen, tikkeltje paniekerig. Je zou erom kunnen lachen als het niet zo treurig is. Vorig jaar heeft OPHaarlem bij de begrotingsbehandeling geadviseerd om de investeringen en uitgaven te temperen, maar dat kon niet, want de coalitie heeft alles dichtgetimmerd. Soms val ik in, dat is al een paar keer gelukt, nu val ik uit. Ik begin even opnieuw. Nou, alinea. Ja, als jullie het graag willen horen nog een keer. Nou, nu gaat het echt een beetje, kun jij er een beetje bijblijven? Als, geacht college, u aan de gang gaat om met een degelijke programmabegroting 2024 en een meerjarig investeringsplan te komen en nu komen een paar vragen ook, geeft u zich dan rekenschap van het bedrag van ongeveer 250 miljoen in het investeringsplan dat onderhevig is aan prijsstijgingen tot veertig procent? Zie onderwijs. Gaat u dan alle materiële en personele kostenstijgingen en stijgende uitgaven voor onder meer zorg, reëel begroten? Gaat u dan in de nieuwe programmabegroting dekking vinden voor de noodzakelijke, helaas duurder wordende investeringen en/of gaat u onderbouwd aangeven wat u gaat schrappen, versoberen of uitstellen tot het bedrag van wellicht vijftig miljoen of meer? Mijnheer Drost, twee van de vijf hè, nou, echt wel vijftig miljoen. En ziet u dat het huiswerk met betrekking tot de invulling van punt 6e op pagina 74 van de kadernota? Wij weten al dat het SHO in het najaar fors aangepast moet worden, is al eerder geconstateerd door mevrouw Leitner. Maar geen cijfer ervan in de kadernota. Echt, er klopt niet veel van die kadernota. De grens trouwens van 120 procent schuldquote komt goed in zicht. En dan de noodzaak van een forse formatiegroei.

De voorzitter: Mevrouw Verhoeff.

Mevrouw Verhoeff: Mijnheer Smit, misschien heeft u een andere bladzijde in de kadernota gelezen, of die van vorig jaar, maar 95 procent staat erin en niet bijna 120, van de schuldquote. Dus misschien moet u nog even een stuk teruglezen.

De heer Smit: Ik kan u verzekeren, als u met mij meeluistert, maar dat wordt technisch wel moeilijk, dat als er minstens vijftig miljoen bijgeplust moet worden in het investeringsplan en zestig, zeventig kan het ook zijn, want nogmaals, de onderwijsinvesteringen alleen al zijn dertig tot veertig procent te laag geraamd, in de sport is hetzelfde, bij de riolering is hetzelfde, bij de kadebanden, dertig procent erbij is de onderkant, denk ik. Dus

je praat over vijftig, zestig, zeventig miljoen. Als je die bij gaat plussen, dan heb je een schuldquoteverhoging van tussen de tien en veertien procent, dus snapt u wat ik bedoel? Goed zo.

De voorzitter: Mevrouw Verhoeff.

Mevrouw Verhoeff: Maar het blijft een feit dat het nu op 95 procent staat en ja, we gaan met zijn allen in het najaar, want ik was de eerste die wees van je moet de investeringen tegelijkertijd afwegen, alles wat op ons afkomt en daar hoort inderdaad ook de SHO bij, dan bent u het toch met ons eens dat je dan heel goed gaat kijken dit najaar welke dingen je in welk jaar doet, waardoor je zorgt dat je ruim onder die schuldquote of precies op die schuldquote eindigt? En er is in ieder geval zeventien miljoen niet benoemd, dat bent u toch ook met mij eens?

De heer Smit: U hoort mij ... Het wordt nu wel problematisch, voorzitter, maar ik ga door hoor. De schuld van de 120 procent schuldquote komt goed in zicht, dat is mijn constatering en als u, u zit nu op 95, jaarrekening 2018, klopt. En dan de noodzaak van een forse formatiegroei. Een ambtelijke organisatie is een professionele bureau... Organisatie, willen de professionals hun deskundigheid inzetten en laten renderen en wordt er gestreefd naar continuïteit. Daar hebben we allemaal baat bij, dat is de kracht van een professionele bureaucratie. De professionele bureaucratie gaat bij groei ook trachten verder te perfectioneren en er komen meer communicatie- en besluitvormingslijnen. Door groei en toenemende complexiteit neemt zeer vaak de snelheid en wendbaarheid af. Gewoon uit de boekjes. Een professionele bureaucratie mean and lean houden is dan ook een grote uitdaging. En, mijnheer Garretsen, voor 2019 niet vijftig fte erbij, is de wens, maar 150, kijkt u maar even naar de pagina's. Ja, plus overhead, de volgende pagina, dus dat komt in 150. Dat 59 is van '19. Een scan door een extern bureau van onze organisatie, met ook een analyse op de kwaliteit van de door IT ondersteunde bedrijfsprocessen ziet OPHaarlem graag tegemoet. Kan het col... laten voeren? Dat is beter dan over een paar jaar weer met de botte bijl door de organisatie gaan. OPHaarlem steunt overigens wethouder Meijs, die haar hoge tijdelijke personele Wmo-inzet herkent als niet wenselijk en daar lijkt ze haast een uitzondering mee en probeert de proeftuin zo kort mogelijk te laten duren. En we hopen dat met een effectieve ondersteuning door de IT-organisatie de bedrijfsprocessen verder zijn te optimaliseren, want er komt inderdaad een berg werk op deze mensen af en met nog eens tien, twintig man erbij, dat is geen toekomst. Tienduizend woningen tegen elke prijs. Het gaat de coalitie om snelheid, veel woningen en weinig subtiliteit. OPHaarlem betreurt dat. Het lijkt ons dat er bij de Oostpoort een kans gemist gaat worden om Parkwijk en Zuiderpolder te ontsluiten als spoor en weg niet in een tunnel komen. Met betrekking tot de door niemand gewenste nieuwe supermarkt in de Orionzone, hebben wij de vraag of de supermarkt inmiddels aan de ontwikkelaar beloofd is. De tweede vraag is: is uw college bereid om waar mogelijk levensloopbestendig bouwen tot norm te maken, zodat onze woningmarkt flexibeler wordt? Door onvoldoende groei van de werkgelegenheid, we praten in Zuid-West over 0,4 per nieuwe bewoner erbij, Orionzone minder, verergert de verkeersproblematiek en gaat de congestie verder toenemen. Slechts 0,4 fte werkgelegenheid per nieuwe bewoner, betekent heel simpel dat er straks dagelijks duizenden mensen extra op pad moeten voor werk buiten de stad. Wat de tienduizend woningen overigens echt gaan kosten voor Haarlem, is nog niet inzichtelijk. Echt grootstedelijk denken over het naar Haarlem en Zuid-Kennemerland halen van werkgelegenheid uit bijvoorbeeld Londen, zoals Amsterdam dat doet, lijkt aan ons dorp nauwelijks besteed. Is uw college bereid om nieuwe wegen te gaan bewandelen om te trachten de werkgelegenheid sneller te laten groeien? OPHaarlem heeft nog zorgen bij de voorgestelde verlaging van het beschikbare budget voor de wijkraden met 54 duizend euro. Ja, mijnheer Van den Raadt, wij hebben dat ook. Als het gaat leiden tot het aantasten van het functioneren van de wijkraden, dan komt u bij de behandeling van de begroting ons alsnog tegen. Afrondend, veel van het in de kadernota toegezegde huiswerk had al ruimschoots in de steigers

moeten staan. OPHaarlem gaat niet akkoord met de verhoging van de OZB. Het meerjareninvesteringsplan rammelt aan alle kanten omdat er, nogmaals, een miljoen of zeventig nog bijgeplust moet worden of geschrapt en dat is een klus en met name de tarieven voor inhuur stijgen door. Wij zijn zeer bezorgd dat de onvermijdelijke uitgaven in de zorg de ramingen gaan overtreffen en de meicirculaire is niet gunstig voor onze komende programmabegroting. Deze optelsom maakt dat wij de ambities van deze kadernota en van de coalitie ankerloos vinden drijven. Soberheid, omdat je weet dat je gemeenschapsgeld uitgeeft en niet geld van jezelf, of moet ik zeggen dat uitgeven zo gemakkelijk gaat omdat het toch je eigen geld niet is? Het mag te vaak kosten dat het barst. Haast nergens lijkt een rem op te zitten.

De voorzitter: Ik neem aan dat u bijna klaar bent, maar de heer Drost heeft toch nog ook nog een interruptie.

De heer Drost: Ja, korte vraag. Komt hij vanavond of komt hij donderdag?

De voorzitter: De heer Drost.

De heer Drost: Nou ja, ik las een interview van u en volgens mij zes anderen hè, team Haarlem, december 2018, we gaan samenwerken, we gaan grote woorden, we gaan een vuist ballen, lokale Haarlemse partijen gaan samenwerken en u zou met een tegenbegroting komen in mei, dus daarom mijn vraag: komt hij vanavond of komt hij donderdag?

De heer Smit: Nou, een tegenbegroting komt tijdens de begroting, dat lijkt me een beter moment.

De heer Drost: Ja, ik heb het hier voor me hè, ik lees alleen op wat ik lees, ik verzin het niet.

De heer Smit: Ik bedoel, met alle respect voor de krant, een tegenbegroting zou ik nu niet kunnen maken. Ja, ik kan wel zeggen, die zeventig miljoen even opplussen op het investeringsplan dat is zoveel per jaar aan extra ...

De voorzitter: Ja, u moet de microfoon aandoen en afronden.

De heer Smit: Ik ga het proberen, mijnheer de voorzitter. Ik vraag in ieder geval, OPHaarlem vraagt het college en de coalitie om normstellend te worden als het om gaat om het omkeren van dubbeltjes, om het zuinig doen. Komt u in het najaar terug met een hechte fundering onder de programmabegroting, dan gaan we serieus en open met u in dialoog en bespreken we wat u boven de streep hebt kunnen houden en ook het tempo waarin een en ander haalbaar is. Het heeft voor ons nu geen zin om gedetailleerd in te gaan op uw Sinterklaaslijstje en een commitment onzerzijds te suggereren met de oververhitte en deels onhaalbare ambities in deze aan alle kanten rammelende kadernota. Eerst goede cijfers en financieel goed gedekte ambities, ook de milieuambities. Wij zullen overigens diverse moties steunen als ze op dit moment geen geld kosten. In ieder geval steunen wij de moties van Hart voor Haarlem. Dank u, mijnheer de voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Het woord is aan mevrouw De Raadt van het CDA.

Mevrouw De Raadt: Ja, dank u wel voor het woord, voorzitter. De ambities die wij, deze coalitie, vorig jaar hebben gepresenteerd, liggen hoog. En onze ambities die vragen dan ook om investeringen, om extra capaciteit binnen de organisatie en ze vragen ook een hoop van Haarlem. Want 25 duizend extra inwoners erbij, is veel. En wij, wij zijn het aan de stad, aan deze stad en aan haar inwoners verplicht om onze gemeente ook leefbaar te houden. Dat betekent dat er geïnvesteerd moet worden in mobiliteit, in ondergronds

parkeren, in onderwijs en in sport. Want elke euro die je uitgeeft aan sport verdien je dubbel terug, omdat gezonde mensen nu eenmaal goedkopere mensen zijn. Dat klinkt plat, maar zo simpel is het soms wel. En Haarlem mag dan wel in één week tijd zijn uitgeroepen tot fitste gemeente van Nederland en tot prettigste gemeente van Nederland, alleen bewust en actief sturen zorgt dat dit ook zo blijft, dat Haarlem een stad blijft die in balans is. Voorzitter, ik ga mijn betoog opbouwen aan de hand van drie onderwerpen. Eén, mobiliteit, waaronder ondergronds parkeren, twee, sociaal domein en drie, het versterken van de eigen organisatie. Als eerste mobiliteit. Het college zet in op een gedragsverandering op het gebied van mobiliteit. De auto op de achtergrond en ruimte voor voetgangers en fietsers. Dit is zichtbaar in de maatregelen die gepresenteerd zijn in de SOR en de recente uitbreiding van het autoluwe centrum. Noodzakelijke maatregelen om deze stad prettig en leefbaar te houden. Maar voorzitter, wat voor veel mensen ook noodzakelijk is, is het bezit van een auto. Veel Haarlemmers werken, helaas, buiten de stad. En het huidige openbaar vervoer is gewoon niet voor iedereen een goed alternatief. Denk daarbij ook aan ouderen, aan mindervaliden en voor hen is de auto vaak de manier om naar doktersafspraken te gaan en contacten te onderhouden. Bij ieder nieuwbouwproject is parkeren dan ook de meest gehoorde zorg. Voor de toekomstige bewoners, maar ook voor de mensen die er al wonen. En deze kant van mobiliteit wordt vaak onderbelicht. Ja, college, lok de burgers uit de auto, de Haarlemmers uit de auto, maar verban niet het bezit van de auto. Het autobezit onder jongeren neemt weliswaar af, maar in gemiddelde en in relatieve zin, neemt het autobezit nog steeds toe. Sorry, hoor. Uit ...

De voorzitter: De heer Garretsen.

Mevrouw De Raadt: Ik gaf hem de ruimte.

De heer Garretsen: Ja, ik ben het met uw analyse eens. En u noemt het openbaar vervoer en dat is gewoon slecht. Openbaar vervoer, in de MRA, daar is Kennemerland, is de slechtst bediende streek. Vindt u dan niet dat er ook wat aan openbaar vervoer gedaan moet worden? Of leggen wij ons er bij neer dat dat in de MRA gaat gebeuren en dat de provincie daarover gaat, vindt u ook niet dat Haarlem daar beter zijn best in moet doen?

Mevrouw De Raadt: Dat ben ik helemaal met u eens, mijnheer Garretsen. Natuurlijk, natuurlijk moeten we investeren in openbaar vervoer. Als het aan mijn partij ligt, dan gaan we zelfs investeren in lightrail. Alleen, mijn punt is dat tot het moment dat we zover zijn, ja, zullen we gewoon moeten realiseren dat mensen die auto ook nodig hebben, dat het noodzakelijk is voor heel veel mensen. En uit idealistisch oogpunt geen parkeerplaatsen bouwen, dat zorgt alleen maar voor de verplaatsing van het probleem. Als een overheid niet stuurt op extra parkeerplekken, dan gaan inwoners in de aangrenzende wijken parkeren. Kortom, voorzitter ...

De voorzitter: De heer Van den Raadt heeft ook een interruptie.

Mevrouw De Raadt: Ook het bouwen van parkeerplaatsen draagt bij aan een leefbare stad.

De heer Van den Raadt: Helemaal mee eens, dus wat het CDA betreft, wilt u ook niet dat er overal in Haarlem betaald parkeren komt? Dat wilt u voorkomen door te bouwen met parkeergarages? Zegt u maar ja. Nou ja, dat u, u wilt dus ook niet dat er overal in Haarlem betaald parkeren komt, want u wilt het oplossen door gewoon iets te creëren dat mensen kunnen parkeren en dat het niet alleen maar doorschuift en een olievlek wordt en er geen oplossing komt?

Mevrouw De Raadt: Eens. Wij willen dat mensen onder de grond gaan parkeren. En dit gezegd hebbende, zou ik het college nog eens extra willen wijzen op drie passages uit het coalitieakkoord. Eén: de geparkeerde auto

wordt minder dominant in het straatbeeld door bijvoorbeeld ondergronds parkeren. Dat levert een mooiere en leefbaardere stad op. En dat betekent dus niet dat de auto wordt verbannen of dat wij denken dat die auto er snel niet meer zal zijn, nee, dan hadden wij dit niet opgeschreven. Dit betekent dat de auto onder de grond moet. De tweede passage die we hebben opgenomen, sluit hier naadloos op aan: bij nieuwbouw moet worden voorzien in parkeerruimte voor auto's op eigen terrein, in principe ondergronds. En als laatste, zodat er absoluut geen onduidelijkheid kan bestaan over de ambitie van deze coalitie: deze coalitie onderkent dat een auto voor veel mensen noodzaak is. Ja, dank u. Graag een bevestiging van het college dat de reserve Ongedeelde stad naast het realiseren van extra sociale huurwoningen ook zal worden ingezet voor groen en voor ondergronds parkeren.

De voorzitter: De heer Aynan.

De heer Aynan: Waarom heeft u bij New Harlem niet aan de noodrem getrokken? Daar is nul parkeerplaatsen gerealiseerd.

Mevrouw De Raadt: Dat hebben we geprobeerd, dat weet u. Maar uiteindelijk is dit ook een democratie en is er een meerderheid die besloten heeft.

De voorzitter: Mevrouw Van Zetten.

Mevrouw Van Zetten: Ja, we hebben net Orion, de gebiedzone Orionzone, hoe heet het, behandeld en daar blijkt uit dat er niet ondergronds geparkeerd gaat worden. Hoe kijkt u daar dan tegenaan als lid van de coalitie?

Mevrouw De Raadt: Volgens mij is dat vrij duidelijk. Ik heb de eerste vijf minuten van mijn betoog, heb ik exact uitgelegd hoe ik daar tegenaan kijk. En wat ons betreft gaat er dus ook in de Orionzone ondergronds geparkeerd worden. We hebben een mooie reserve die we daarvoor kunnen gebruiken, staat ook in het coalitieakkoord. Dan de tweede pijler, voorzitter, sociaal domein.

De voorzitter: Ja, ik begrijp dat mevrouw Van Zetten was nog bezig haar reactie te formuleren.

Mevrouw Van Zetten: Ja, ik wil u best een groot compliment geven voor deze oppositierol in de coalitie, maar in de praktijk merk ik er heel weinig van, dus het is fijn om hier zo'n verhaaltje te houden, maar ik wil zien wat dat dan gaat opleveren, de komende jaren.

Mevrouw De Raadt: Is dat een vraag? Of een ...

Mevrouw Van Zetten: Opmerking.

De voorzitter: Dan neemt de heer Visser het over.

Mevrouw De Raadt: Ik begrijp dat mevrouw Van Zetten de hele stad gaat oproepen om vooral te stemmen op het CDA. Als wij inderdaad een meerderheid hebben, dan gaat het helemaal goed komen.

Mevrouw Van Zetten: Nou, volgens mij is Hart voor Haarlem de enige echte autopartij hier in deze gemeente hoor.

De voorzitter: De heer Visser.

De heer Visser: Ja, u noemde net de reserve Ongedeelde stad, maar volgens mij kan je daar nog niet eens één zesde deel van de parkeergarage bij de Koepel van betalen, dus is dat wel reëel, wat u voorstelt?

Mevrouw De Raadt: Zoals u weet, had het CDA ook liever gezien, hè, dat een andere projectontwikkelaar dan de huidige de Koepel had gekocht. Dan hadden we gewoon een parkeergarage kunnen afdwingen, hadden we dat zelf niet bij hoeven te betalen, maar zoals u ook net van mijn college, mevrouw Verhoeff van de PvdA heeft gehoord, deze reserve wordt continu gevuld. Als u mij toestaat, voorzitter, dan ga ik door met de tweede pijler.

De voorzitter: Er is zelfs, u bent populair bij interruptisten. De heer Garretsen.

De heer Garretsen: Ja, ik vind uw doelstellingen prima en die staan ook in het coalitieakkoord, maar zoals de heer Visser al zei: het is financieel heel erg duur, ondergronds parkeergarages te bouwen, dus u moet keuzen maken en prioriteiten stellen.

Mevrouw De Raadt: Klopt, en die keuze hebben we toen ook heel duidelijk gemaakt. Wij zeiden: verkoop de Koepel niet aan de huidige eigenaren, maar aan iemand anders die wel wil bijdragen aan die parkeerruimte. Dus wat dat betreft hebben we volgens mij overal een vrij consistent verhaal, dat dit een democratie is en dat de beslissing niet altijd onze kant opvalt, dat is iets waar ik me helaas al bij neergelegd heb. Dan de tweede pijler, als u mij toestaat, voorzitter, het sociaal domein. Hieronder valt onderwijs, sport, maar ook eenzaamheid. En de groei van het aantal woningen betekent ook een verdichting van de stad. En een stad kan alleen duurzaam groeien als de voorzieningen met haar meegroeien. Excuus, ik ben even mijn draad kwijt. Excuus. Een stad kan alleen duurzaam groeien als de voorzieningen met haar meegroeien, dus zorg voor genoeg faciliteiten, waaronder parkeerplekken. Zorg voor een sterke organisatie, daar kom ik zo nog even op terug. Maar zorg ook dat iedereen mee kan blijven doen. En vandaar dat het CDA ook heel blij is met de vervanging van de Beijneshal. Wij willen actief blijven sturen op zoveel mogelijk gezonde en zoveel mogelijk sportende Haarlemmers en het liefst in knappe sportaccommodaties. Dan nog even over het amendement Internationale School die we samen met de PvdA hebben opgesteld en indienen met de rest van de coalitie. Het CDA zegt niet dat de Internationale School niet zou mogen groeien. Wel zeggen wij dat de afweging integraal genomen moet worden, want zo'n groei kost Haarlem minstens tien miljoen bovenop de huidige twee miljoen die nu al staat ingepland in deze kadernota. En bovendien kan zo'n groei een aanzuigende werking hebben op mensen die in Amsterdam werken en in Haarlem willen komen wonen. Dat zal de huizenprijzen verder opstuwten en het aantal verkeersbewegingen vergroten. We zouden de tien miljoen ook kunnen gebruiken voor een Junior College in Schalkwijk, een school die kan bijdragen aan gelijke kansen voor iedereen. En bovendien is het Junior College opgenomen in ons coalitieakkoord en de Internationale School niet. Maar toch, toch sluit het CDA niet uit dat een Internationale School ook aantrekkelijk kan zijn voor internationale bedrijven, bedrijven die zich vanwege de Internationale School in Haarlem willen gaan vestigen. Maar alleen als dat inderdaad zo is, of als het college dat verwacht, dan zien wij dat graag onderbouwd terug. En tot die tijd heeft het college wat ons betreft geen mandaat om alvast voor te sorteren op de groei naar duizend leerlingen. De raad heeft zeer kort geleden nog gekozen voor 360 leerlingen. En dan nog even kort over het amendement Koepel. Ook dat heeft de PvdA al ingediend en ook op dat punt heeft het college volgens ons nog geen mandaat. Zoals wij in de zienswijze hebben opgeschreven: wij willen een apart raadsbesluit over de Koepelkosten. Tot zover sport en onderwijs. Dan sla ik eenzaamheid in dit geval toch even snel over. Wij denken ... Ja, als dat inderdaad in het echt ook zou kunnen, dan zou het helemaal geweldig zijn, dat kan niet, dat realiseer ik me. We overwegen wel een motie op dit punt, maar in geval van mijn spreektijd komt dat in de tweede termijn. Dan de derde pijler, het versterken van de eigen organisatie. En hier gaan we

een motie over indienen. Een motie die geen geld kost, maar een motie die geld gaat opleveren. Waar ik mee begon: onze ambities vragen om investeringen en dus ook om ambtelijke capaciteit. Mede daardoor is de externe inhuur opgelopen tot zeventien procent van de loonsom. Wat het CDA betreft en ook de rest van de coalitie, gaan we sturen op extra ambtenaren in vaste dienst en minder externe inhuur. Met deze motie roept het CDA als eerste op om het aantal inhuur niet meer uit te drukken in personen, maar in fte. Dat maakt de vergelijking met de vaste formatie gewoon veel makkelijker. En het tweede roepen wij op, wij realiseren ons dat het college al is begonnen met wat omzetting en wij realiseren ons dat het college een nieuwe streefwaarde van dertien procent heeft gesteld, maar wij zouden graag zien dat het college de Roemernorm overneemt. En de Roemernorm is dezelfde norm die het Rijk gebruikt en die zegt dat maximaal tien procent van de formatie externe inhuur mag zijn. Afsluitend wil ik nog opmerken, tevreden opmerken, dat een eerdere motie van het CDA om het fietsdepot van de Cruquius naar het Centraal Station te verhuizen geen geld kost, ook geen geld kost, als eerst werd gezegd, maar juist geld opbrengt. We lezen in de kadernota dat deze verhuizing ons 65 duizend euro per jaar gaat opleveren. Voorzitter, bedankt voor de aandacht, tot zover.

De voorzitter: De heer Aynan.

De heer Aynan: Van wie was die motie ook alweer, mevrouw Van de Raadt?

Mevrouw De Raadt: Dat was inderdaad de motie van het CDA.

De heer Aynan: Wel bekend als plan Aynan, dank u wel.

De voorzitter: Ja, u mag nog wat zeggen, ja.

Mevrouw De Raadt: Nou, ik wil er wel even op reageren, want ik weet dat u inderdaad in die veronderstelling leeft, maar ik heb daar even navraag over gedaan, maar eigenlijk meer dan een enkele losse opmerking ooit in een commissie, heeft u niet zoveel van doen gehad met die motie en alles wat daaruit gevolgd is. Ik had het zelf niet willen zeggen, het is dat u ermee komt, maar ja, zo zit het.

De heer Aynan: Ik zal er in de tweede termijn op terug komen, voorzitter, het echte verhaal, want dit is nepnieuws.

De voorzitter: Oké. U hebt zelfs nog een eerste termijn tegoed. Maar we gaan nu naar de Actiepartij, de heer Hulster.

De heer Hulster: Dank u wel, voorzitter. Ja, we beginnen eerst maar even met duurzaamheid. In deze kadernota staat nog altijd iets wat in onze ogen onmogelijk is: in 2030 klimaatneutraal en in 2040 van het gas af. Dat kan niet en dat hebben we vorig jaar ook al gemeld. Er wordt blijkbaar iets anders mee bedoeld, dat heeft de SP net al helemaal uitgelegd: de gemeente conformeert gewoon aan de Rijksdoelstellingen en dat lijkt ons heel onverstandig. Het Rijk heeft namelijk nog nooit een klimaatdoelstelling gehaald. Dat schreef Jan Rotmans zaterdag in NRC en die zit daarop, dus daar zou ik maar goed naar luisteren. Om het gevoel van urgentie dus te vergroten, komen wij met een motie en in die motie willen we dat we erkennen dat het crisis is. Het is klimaatcrisis. De kadernota 2019 laat nog altijd een structurele verslechtering van het sociaal domein zien. Het sociaal reserve domein wordt in 2021 opgeheven, maar voorlopig is de reserve nog nodig, zo lezen we, om de oplopende kosten te dekken. En dan met name in het sociaal domein, ook om allerlei andere oplopende kosten te dekken, maar dat terzijde. In 2021 houden die oplopende kosten ineens op en dat komt

goed uit, want dan is het sociaal reserve domein leeg. Een volgende coalitie kan het verder maar uitzoeken met een lege reserve Sociaal domein en dat vinden wij heel onverstandig.

De voorzitter: Mevrouw Verhoeff.

Mevrouw Verhoeff: Mijnheer Hulster, volgens mij weet u ook nog dat er in het coalitieakkoord, dat kunt u trouwens ook in de stukken terugzien, dat alleen maar die reserve verdwijnt als er niet meer nog risico's in beeld zijn. Ziet u geen risico's meer? Want dan klopt uw stelling. Als u nog wel risico's ziet, klopt uw stelling dus niet, dat die reserve dan verdwijnt.

De heer Hulster: Nou ja, in deze kadernota staat dat er risico's zijn en staat ook hoe de ontwikkeling van de reserve is en zien we dus dat er nog steeds vanuit gegaan wordt dat hij in 2021 leeg is en ook dat er dit jaar weer een flinke hap geld uitgaat. En even een terugblik, om het nog wat duidelijker te maken hoe bizar het eigenlijk allemaal is, het afgelopen jaar was er 5,5 miljoen meer begroot aan uitgaven voor het sociaal domein dan er daadwerkelijk is uitgegeven en er is ook achtenhalf miljoen, ruim achtenhalf miljoen uit de reserve gehaald en vervolgens bleek dat we bij de nieuwe uitvraag voor de sociale basis, onderdeel van het sociaal domein, negen ton tekort kwamen en toen was er een probleem. Dus eerst is er zeg maar dertien miljoen uit het sociaal domein gehaald en vervolgens hebben we ineens negen ton tekort. Daarom dienen we een amendement. En in dat amendement zeggen we: we willen graag ...

De voorzitter: Mevrouw Verhoeff.

Mevrouw Verhoeff: Ja, ik wil nog even op u reageren, want u gooit met heel veel getallen, maar de basisvraag van mij: u ziet dus risico's, heb ik dat goed begrepen uit uw antwoord? En als u risico's ziet en die zien wij ook, dan weet u ook dat de reserve Sociaal domein niet zomaar is opgeheven. En dan kunt u wel met allerlei uitgavenposten komen, dat is even niet relevant voor het antwoord, vrees ik.

De heer Hulster: Ik lees de kadernota. In de kadernota staat dat er allerlei risico's zijn. En in de kadernota staat ook: de ontwikkeling van de reserve zoals die nu geprogrammatiseerd is en nog steeds zien wij dat er nog onttrokken wordt, zien wij nog steeds dat die in 2021 wordt opgeheven. Er staat nog steeds van dat hebben we afgesproken, dus daar werken we naartoe. Dus ik hoor graag wanneer u daarvan afziet en misschien komt u met een amendement. Wij dienen in ieder geval een amendement in als poging om daarvan af te zien, want dat lijkt ons heel onverstandig en dat roepen we al heel lang.

De voorzitter: Mevrouw Verhoeff.

Mevrouw Verhoeff: Mijnheer Hulster, u heeft ook de meicirculaire gelezen en u weet dus ook dat er nog een aantal voorwaarden stonden, daarom verwijs ik u: ziet u de risico's? U zou eigenlijk blij moeten zijn met mijn antwoord en toch blijft u mij tegenspreken. Dat vind ik heel bijzonder.

De heer Hulster: Goed, in die zin ben ik heel blij met uw mogelijke steun voor ons amendement. Ja, dus we dienen een amendement in waarin we zeggen dat we de onderbesteding van het sociaal domein terug te storten in de reserve en daarmee in ieder geval het tekort op de sociale basis voor het komend jaar te financieren. Dan een volgend punt. Wij stellen voor om een fietsenbank voor de minima op te richten. Nu al kunnen kinderen van minima, dus mensen met de HaarlemPas, een fiets krijgen via de Stichting Leergeld. Die mogelijkheid, ik heb het weleens geprobeerd te zoeken op de website, is nauwelijks te vinden, maar het bestaat wel. Als er een fysiek uitgiftepunt zijn, één of meerdere, dan zou dat de distributie natuurlijk

aanzienlijk verbeteren. Wij denken dat het belangrijk is dat jongeren, ook van arme gezinnen, een fiets kunnen krijgen, zodat ze makkelijker naar school kunnen en ook aan sociale activiteiten kunnen deelnemen. Alles met de bus is echt geen leven. Wat ons betreft zou je zo'n bank prima bij bestaande voorzieningen kunnen onderbrengen en je zou die fietsen ook aan volwassenen kunnen aanbieden. Want de gemeente haalt heel veel fietsen van straat omdat die niet, weesfietsen, en die worden vaak niet opgehaald en die fietsen zouden prima opgeknapt kunnen worden en die zouden prima dus ook aan volwassenen met een HaarlemPas kunnen worden aangeboden. En bij zo'n uitgiftepunt zouden bijvoorbeeld ook onderhoudslessen, fietslessen kunnen worden aangeboden. Deze motie dienen we trouwens in met de SP en ChristenUnie. Dan zijn er twee volkstuincomplexen die invalidentoiletten nodig hebben, daar komt ook een motie voor. En dan willen we graag nog iets zeggen over de Formule 1 die naar Zandvoort komt. We hebben allemaal geconstateerd dat er een mobiliteitsinfarct op de stad afkomt, maar het biedt natuurlijk ook mogelijkheden. Als je iets over je uitgestort krijgt, dan heb je ook een onderhandelingspositie. Het circuit veroorzaakt zo'n honderd dagen per jaar geluidsoverlast. Dat is afhankelijk van de wind in de hele regio te horen en ook in de natuurgebieden wordt het genieten van natuur en stilte ernstig verstoord door het circuit. En dat zijn gewoon de racedagen, dat is van alles. Wij willen graag het college opdragen, via een motie, om samen op te trekken met de andere kritische besturen hier in de buurt, om met Zandvoort in onderhandeling te gaan en met het circuit om het aantal racedagen sterk terug te brengen. Dat was mijn bijdrage.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan wij naar de heer Aynan.

De heer Aynan: Wat deed je toen de zon nog straalde, en ik mijn voorraad binnenhaalde? Ik zong voor jou, zei zacht de krekkel. Daaraan heb ik als mier een hekel. Toen zong je nog en nu ben je arm. Dans maar, dan krijg je het warm. Voorzitter, u kent de fabel van de krekkel en de mier. De mier die in de hoogtijdagen een voorraad aanlegt en de krekkel die het in de zomer breed laat hangen en in de winter daardoor problemen krijgt. Ik vertel dit omdat er een verband is tussen de fabel en het beleid van het college. De duurzaamheidskrekkel geeft graag vijf ton cadeau, de woonkrekkel wil koste wat kost alle visies er doorheen drukken, de krekkel van de nieuwe democratie had al een boerderij gekocht, waar de krekkel of de mier, ik twijfel nog, de huidige mier er mee in haar maag zit. En de sportkrekkel die wil heel graag springen in een opblaasbare partytent van bijna één miljoen euro. Voorzitter, het ene artikel na het andere verschijnt over hoe prettig het is in Haarlem. Daar is helemaal niks mis mee, maar regeren is ook vooruitzien. Nu alles oppeuzelen en straks honger lijden, is niet verstandig. De vorige kadernota stond vol met investeringen, ambities van tachtig miljoen. En in deze kadernota loopt dit college zichzelf vast in een lastige markt, zoals de heer Snoek vorige week zelf vertelde. Alles wat je nu doet is twee keer, of zelfs drie keer duurder. De vraag is dan of het niet verstandiger is in deze lastige markt de ambities bij te stellen. Een beetje meer mier en iets minder krekkel. En daarvoor moet het college keuzes maken. En van een coalitie die als ondertitel heeft: daadkracht voor een sociaal Haarlem, hadden wij andere keuzes verwacht. Andere keuzes dan het stoppen met een succesvol project als het vijftigbanenplan, waarmee juist moeilijk bemiddelbare mensen aan een baan worden geholpen. Andere keuzes dan het wederom plunderen van de reserve Sociaal domein om gaten te dichten en de reserve Werk en bijstand van vier miljoen, die in de algemene middelen verdwijnt. Maar in plaats van een stap op de plaats te maken, krekelt het college er vrolijk op los. Voorzitter, Jouw Haarlem maakt andere keuzes. En daarom ons amendement om de reserve Werk en bijstand over te hevelen naar het sociaal domein, omdat het daar hard nodig is, vanwege de miljoenen tekort op de jeugdzorg en de hulp aan onze ouderen. En al die ontwikkelvisies leggen niet alleen een enorm beslag op de ambtenarij, maar ook op ons allemaal. Laat de Orionzone en Zuid-West even op de plank liggen, focus je op kansrijke ontwikkelvisies. En daarvoor dienen we de motie Maak voort met Oostpoort.

De voorzitter: Mevrouw Verhoeff.

Mevrouw Verhoeff: Ja, mijnheer Aynan, wat mij nu zo verbaast, is dat ik nog foto's zie uit de verkiezingsperiode waarop u bovenop een stukje van een brug zit om te vertellen hoeveel woningen er gebouwd moeten worden en nu zegt u van stopt u maar met een aantal van die woningen, terwijl, als u weet dat als ze slim en goed gebouwd worden, dat goed voor de stad is, maar ook mogelijkwerijs op sommige plekken juist wel wat geld oplevert. Waarom zegt u nou stoppen daarmee? Ik kan u niet meer volgen.

De heer Aynan: Ja, voorzitter, dat komt omdat u niet goed luistert. Ik heb vanaf het allereerste begin gezegd dat verdichten niet de oplossing is voor tienduizend woningen. Je moet ook het lef hebben om buiten de stad te bouwen, maar dat lef heeft u niet.

Mevrouw Verhoeff: Waar dan, mijnheer Aynan, kunt u nog een keertje ...

De heer Aynan: Dat zeg ik, Oostpoort bijvoorbeeld, laten we daar groter bouwen dan u van plan bent. Laten we in de polders kijken wat daar mogelijk is. Nogmaals, dat lef heeft u niet. Voorzitter, ik wil overgaan naar een ander punt, dat is namelijk de toenemende tweedeling in de stad. Wij hebben bij de toekomstvisie gezien dat de tweedeling de grootste zorg van Haarlemmers is, het verschil tussen degenen die meekunnen en degenen die buiten de boot dreigen te vallen. Het toenemend aantal werkende armen is zorgwekkend. Mensen die ondanks een fulltime baan, of zelfs met twee banen de eindjes aan het eind van de maand niet meer aan elkaar vast kunnen knopen. Lees bijvoorbeeld de nota van de commissie-Borstlap. En in onze gemeente, dat staat keihard in de kadernota, zitten ruimt twaalfduizend huishoudens in problematische schulden. Laat dat even op u inwerken: twaalfduizend huishoudens. Stelt u eens voor hoeveel kinderen daarbij horen. Het is dan ook een compliment en dat wil ik u best geven ...

De voorzitter: De heer Van den Raadt.

De heer Van den Raadt: Ja, dank u, voorzitter. Ja, ik herken veel van de teksten, dus u heeft goede tekst, die twaalfduizend mensen die niet mee kunnen, mensen die niet werken, die arm zijn. Dus Jouw Haarlem is samen met Trots Haarlem voor een fonds voor als we straks die energietransitie krijgen, die mensen vallen dan ook een beetje buiten de boot, dat we die gaan helpen met een gemeentefonds?

De heer Aynan: Dat ben ik van harte met u eens. Overigens hebben we al zo'n soort fonds en dat heet de duurzaamheidslening en we zien ook dat die heel goed gebruikt wordt. Voorzitter, ik wil ook dit college best wel een compliment geven als ze dat verdienen. En op dit vlak verdienen ze het, want er wordt ingezet op het voortijdig signaleren van schulden, zodat er vroegtijdig ingegrepen kan worden. Voorzitter, we vragen het college of er niet meer dan nu samengewerkt kan worden met zorgverzekeraars, want het niet betalen van de zorgpremie is vaak een eerste indicatie voor sociale problemen. En als we het over tweedeling hebben, moeten we geen geld weghalen bij het stadsdeel dat het het hardst nodig heeft. Daarom dienen we een amendement in om het geld voor de herinrichting van de Prins Bernhardlaan ook te laten voor de Prins Bernhardlaan. En om de tweedeling tegen te gaan, biedt de nieuwe democratie kansen om meer mensen mee te laten doen, te beginnen met de jeugd. Voorzitter, waarom is er nog steeds geen kinderburgemeester, terwijl hier een jaar geleden brede steun was voor onze motie? En uit de vele gesprekken die in het kader van de nieuwe democratie gevoerd zijn, is gebleken dat Haarlemmers niet tevreden zijn over de communicatie van de gemeente. En daarom onze motie Kapitaal, om in klare taal te communiceren en net als de vier grote steden ons aan te sluiten bij Direct Duidelijk. Dat is een organisatie die de gemeente helpt om helder te communiceren. Ook willen we weten wat ermee bedoeld wordt dat Haarlem gericht is op de ontwikkeling van

een honderd procent digitaal werkende organisatie. Jouw Haarlem wil dat minder digitaal vaardige mensen te allen tijde mee kunnen doen. En laten we Schalkwijk niet vergeten. Het centrum staat de komende tijd voor een grote verbouwing. Wij stellen voor tijdens de verbouwing de ondernemers een steuntje in de rug te geven en het parkeren daar gratis te maken, zolang de verbouwing loopt. En daarvoor hebben we ook een motie ingediend. Ook het jaarlijks betalen voor de verlenging van je inschrijving bij Woonservice, waar je toch geen woning krijgt, vindt Jouw Haarlem ongepast. Dit is een soort omgekeerde wachtgeld: betalen om te wachten. Dat willen we dus afschaffen. Daarvoor hebben we ook de motie Geen wachtgeld voor Woonservice ingediend. En dan de motie Een gekleurd stadhuis. Mijnheer Botter, het gaat niet over diversiteit, niet schrikken. Sinds kort wordt het stadhuis groen uitgelicht. Dat is leuk voor de grootste fractie, maar wij vinden dat het stadhuis recht heeft op alle kleuren van de regenboog. En over de regenboog gesproken, is het misschien een idee om Haarlem Pride te organiseren, misschien in het kader van het 775 bestaan van onze stadsrechten? Ten slotte, voorzitter, een verhelderende vraag. In de kadernota stond te lezen dat door een hoger aandeel sociale woningbouw de grondverkoop langer heeft geduurd. Ik vroeg om welke projecten het ging. U antwoordde: de Zuidstrook Schalkwijkerweg, de Ceylontoren, de Zwemmerslaan, de Fietsfabriek en de Beatrixplein. Hoeveel sociale huurwoningen zijn er in deze projecten gerealiseerd of zijn er in onderhandeld? Voorzitter, dank u wel voor de aandacht.

De voorzitter: De heer Drost heeft voor u ook een interruptie.

De heer Drost: Ja, zeker, met alle liefde. Ik ben benieuwd naar de keuze van Jouw Haarlem, want u heeft een leuke metafoor over een krekel en een mier, maar u zegt: niet bezuinigen op sociaal domein, woningbouw temporiseren, geld naar de Prins Bernhardlaan, u wilt een tunnel van negenhond miljoen onder de Jan Gijzenkade, parkeren gratis, Woonservice gratis, Haarlem Pride organiseren, ja, u doet hier nu wel alsof u een mier bent, maar bent u niet gewoon een klein snirpend krekeltje?

De heer Aynan: Ik ben er ook best trots op om een krekel te zijn hoor, dat vind ik helemaal niet erg. Maar wat u nu doet, is de vraag omgekeerd stellen. Want ik geef u wel degelijk een aantal alternatieven aan. Kijk, de Woonservice, dat is eigenlijk een hele simpele administratieve handeling, dat kost ons geen geld, kost hen ook geen geld. Dat is eigenlijk bedoeld om degenen die onterecht ingeschreven staan eruit te zuiveren. Dat kun je ook met een herinneringsmail doen, niet met tien euro. Veertig hoor ik hier, maar het gaat om de verlenging. En ik ben heel benieuwd trouwens waar u de honderd miljoen voor een tunnel vandaan haalt onder de Jan Gijzenvaart.

De voorzitter: De heer Drost.

De heer Drost: Ja, dat is gewoon wat zo'n ding kost. En ik mag toch constateren dat u hier vooral een beetje aan het roepoeteren bent van hè, het college geeft vooral geld uit, maar ondertussen bent u alleen maar bezig met cadeautjes weg te geven.

De heer Aynan: Voorzitter, als er iemand cadeautjes weggeeft, dan is het GroenLinks. Die hebben cadeautjes weggeven van vijf ton, gewoon gratis geld aan mensen die het toch al konden betalen om hun huis te isoleren. Dat is gratis geld. En als u het heeft over roepoeteren: u heeft hier de SOR, waar een tunnel in staat voor bijna één miljard euro, heeft u niet durven amenderen. U heeft niet durven amenderen op een kruispunt dat voor miljoenen staat hier in het investeringsplan. U heeft het lef niet en u durft tegen mij te zeggen dat ik roepoeter? Kom op zeg, ik ken u beter. Voorzitter, ik wilde afsluiten met iets positiefs. Dank voor uw aandacht, dank voor degenen die ook onze vragen hebben beantwoord, dank aan de bodes, dank aan de

griffie en vooral dank aan de mensen die het vertrouwen in Jouw Haarlem hebben gesteld met hun stem. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. En wij gaan luisteren naar mevrouw Van Zetten.

Mevrouw Van Zetten: Ja, voorzitter, weinig vrolijk wordt Hart voor Haarlem van uw kadernota. Dit college knapt bijkant uit zijn vel van de ambities. Tegelijk wordt nu al zichtbaar dat het gebrek aan middelen fnuikend is voor uw dadendrang. Deze coalitie heeft ook afspraken gemaakt over groei en duurzaamheid die niet verantwoord zijn en niet onderbouwd. De bijkomende bemoeizucht van de overheid met de inperking van onze vrijheid, het hele idee van de maakbare samenleving en de aantasting van onze leefomgeving, het zit allemaal in het pakket van deze coalitie. Waarom moet Haarlem zo nodig het voortouw nemen in de klimaat- en duurzaamheidsagenda met alle experimenten die daarbij horen? Kunt u soms in de toekomst kijken? Slim volgen en leren van andermans fouten past beter bij onze beperkte middelen en het historische karakter van een groot deel van de stad. Bestaande gasleidingen dus niet uit de grond rukken, want wellicht moet er in de toekomst nog waterstof door getransporteerd worden. De planeconomie is weer helemaal terug als we kijken naar de zes gebiedsvisies die afgelopen tijd in een moordend tempo door de strot van de gemeenteraad worden geduwd, zonder ook maar een begin van een plan voor de bereikbaarheid van nu al filehoofdstad nummer één. Met deze plannen zal de stad voor ons Haarlemmers onherkenbaar veranderen en de lasten zullen worden betaald door de middenklasse. De huiseigenaren die nu hun eigen woning al niet meer zouden kunnen betalen vanwege de druk op de huizenmarkt en de navenante prijzen. Deze Haarlemmers draaien op voor de OZB-verhoging van zes procent, tegen alle beloften en afspraken in. Onbegrijpelijk dat D66 het zo ver laat komen. Het is in feite kiezersbedrog. Maar niets verrast ons meer. Hart voor Haarlem heeft een motie tegen deze buitenproportionele OZB-verhoging samen met OPH en Liberaal Haarlem. Hart voor Haarlem constateert dat de ambitie en dadendrang ook gevolgen heeft voor de Haarlemse bestuurscultuur. Verhoudingen staan onder druk en zaken worden op de spits gedreven. Eén voorbeeld is voor ons de geheimhouding rond het PWC-rapport over de ambtelijke cultuur van alweer toch enige jaren geleden. De randen worden opgezocht en het is veelzeggend dat raadsleden naar de rechter moesten stappen voor hun gelijk en vervolgens het college weer antwoordt met de gang naar de Raad van State. Een ander voorbeeld is de ambitie om Haarlem te veranderen in een universiteitsstad. De burgemeester staat te popelen om dat voor elkaar te krijgen. Hier worden zelfs grenzen overschreden. Met dit complexe en voor een deel geheime Koepeldossier wordt het voor raadsleden heel lastig om haar controlerende taak uit te voeren. Geheimhouding verhindert ons ook om experts te raadplegen voor een second opinion. Kritische raadsleden staan er in feite helemaal alleen voor in deze stad. Het is dan ook schokkend dat de grootste fractie vindt dat de raad wel wat minder kritisch kan zijn en dat het niet gek is als partners in de stad cruciale informatie achterhouden. Dat belooft nog wat voor uw voorzitter van GroenLinks van de rekenkamer. Hart voor Haarlem hoort graag van de wethouder wat hij vindt van het stuk in de krant waarin uw Partij van de Arbeidpartijgenoot, tevens voorzitter Panopticon heel verbaasd is dat de gemeente niets wist van die koopovereenkomst. Wethouder, waren die ambtenaren nou wel of niet op de hoogte? Graag een reactie. De uitwerking van de samenwerkingsovereenkomst met de Duitse universiteit vinden wij terug op pagina 81 bij de beleidsintensivering, onder het kopje onderwijs en sport. Dat gaat wel verder dan sommige partijen dachten, want zo duidelijk stond het niet in het collegebesluit. Uiteindelijk is er natuurlijk ook een zienswijze ingediend op 18 april. Maar waarom staat deze uitwerking van de overeenkomst een beetje stiekem achteraan? Nu blijkt pas goed dat dit college volop investeert in commercieel onderwijs, terwijl andere broodnodige investeringen in het middelbaar en basisonderwijs worden doorgeschoven vanwege een gebrek aan geld. Haarlemse kinderen worden zo wel de dupe van uw universiteitsdroom. En nu we het toch over de lijst met nieuwe initiatieven hebben in deze beleidsarme kadernota en deze lijst telt in de periode 2019-2024

op naar liefst 34 miljoen aan extra uitgaven. Hier staat weliswaar negentien miljoen aan extra inkomsten tegenover, maar per saldo zal toch een extra tekort van vijftien miljoen, wat via de schuldverhoging gefinancierd zal moeten worden. De wereld verandert. Initiatieven komen en initiatieven gaan, maar met een krappe beurs zal je toch echt moeten zorgen dat nieuwe uitgaven gedekt worden door besparingen elders. Hart voor Haarlem dient dan ook een motie in, waarin het college wordt opgeroepen de lijst met initiatieven financieel in evenwicht te brengen. Het kan niet zo zijn dat de gemeente als een Rupsje Nooitgenoeg alleen maar meer wil en hiervoor geld uitgeeft dat er niet is. Die motie wordt ook gesteund door Liberaal Haarlem, OPH en de ChristenUnie. De groei van de stad is op zich namelijk al een megaoperatie en volgens Hart voor Haarlem heeft het college nog geen idee wat alle gevolgen voor de stad zijn en zeker niet wat de financiële consequenties zijn. Dit is de motie van de ChristenUnie ook. Hart voor Haarlem heeft dan ook een motie Wat kost de groei eigenlijk? waarin wordt gevraagd om een complete effectenanalyse groeiagenda. Wat betreft het sociale domein, Hart voor Haarlem constateert dat door het college onvoldoende wordt geanticipeerd op problemen die je nu al kan uittekenen. Van toename van ouderen met oplopende zorgvraag tot jongeren die ontspreiden in onze snelle wereld, op alle fronten worden budgetten overschreden. Voorzitter, hoe anticipeert onze wethouder op deze te verwachten intensivering van de zorg met bijbehorende kostenstijging? Wij krijgen de indruk dat zij de berg aan problemen voor zich uitschuift. Volgens mij hebben wij ook samen met de VVD een motie hierover ingediend. Wat betreft de openbare ruimte, wij begrijpen niet goed hoe u kan constateren dat al het achterstallig onderhoud is weggewerkt, pagina 33, terwijl Haarlemmers bruggen zien openstaan, kademuren zien wankelen en scheuren en gemeentepanden verpauperen. En dan heb ik het nog niet eens over die Wandelpromenade bij Prattenburg en de kosten van die VG-brug die nu alweer veel duurder blijkt te zijn. Graag een uitleg. Voorzitter, vorig jaar stond Hart voor Haarlem hier met een pleidooi om de patstelling op de Grote Markt met de Verweyhal en de eigenaar van de begane grond te doorbreken, om zo tot een oplossing te komen voor dat deel van het Frans Halsmuseum. Het is duidelijk niet gelukt. Het pand is nog steeds een aanfluiting. Afgelopen vrijdag bleek bij de opening van de grote zomertentoonstelling, die toch ook veel toeristen hier naartoe haalt, nog eens pijnlijk dat dit deel van het museum echt niet meer van deze tijd is. Inmiddels is er weer een andere partij opgedoken die mogelijkheden ziet voor de Egelantier en een combinatie van hotel met museum. Wethouder, ons verzoek aan u om daar nog eens een keer goed één en ander op een rijtje te zetten en de weg vrij te maken voor een oplossing voor de Verweyhal op de Grote Markt. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan wij naar uw buurman, de heer Visser, ChristenUnie.

De heer Visser: Dank u wel, voorzitter. We voeren dit debat voor de inwoners van Haarlem, voor een mooiere samenleving. Maar veel burgers ervaren dat niet zo. We doen van alles om de kloof tussen burgers en politiek te overbruggen: nieuwe democratie, nieuwe vormen van burgerparticipatie. En dat is goed. Maar bereiken we hiermee de gemiddelde burger in deze individualistische samenleving waarin iedereen steeds meer in zijn eigen bubbel zit? En die bubbel heb je letterlijk op zak, met je mobieltje. We kunnen razendsnel contact hebben met de hele wereld, maar zien wij elkaar nog? Anonieme galerijflats en rijtjeshuizen met eigen ommuurde tuinen zorgen dat we weinig contact hebben met onze omgeving. We zouden weer Haarlemse hofjes moeten gaan bouwen, waar naar elkaar wordt omgekeken. Het college doet een poging in de Orionzone, al zijn die hofjes wat groter. En bij vrijwel alle bouwprojecten is mobiliteit een uitdaging en een gevaar voor het draagvlak. Veel inwoners blijven namelijk graag in hun eigen bubbel, de auto, rondrijden. Het CDA heeft gelijk, veel mensen hebben een auto nodig. Maar tegelijkertijd zegt de ChristenUnie dat een mobiliteitstransitie naar e-bike, deelauto en openbaar vervoer hard nodig is, willen we in Haarlem tienduizend woningen en meer kunnen bouwen en willen we het klimaatakkoord kunnen uitvoeren. Dat vraagt om forse

investeringen, maar dat is slimmer dan per se alle auto's ondergronds. Een makkelijkere maatregel om bruggen te slaan in onze samenleving, is ons woordgebruik.

De heer Wienen: De heer Garretsen.

De heer Garretsen: Ja, mijnheer Visser, ik ben het hartstikke met u eens in uw analyse over dat we teveel individualistisch bezig zijn en dat er te weinig sprake is van samenleven. Maar wat wilt u daaraan doen? Want de SP en het CDA willen daar ook graag wat aan doen. Heeft u daar misschien ideeën over?

De heer Visser: Ik kwam er eigenlijk in mijn volgende alinea over, dus ik ga daar even op door. Want een makkelijkere maatregel om bruggen te slaan in onze samenleving, is ons woordgebruik. Tot voor kort spraken we over hoger opgeleid of lager opgeleid. En gelukkig is het besef doorgedrongen dat we beter kunnen spreken over praktisch en theoretisch opgeleid. Maar er zijn meer woorden die verdelen in plaats van verbinden. Zo lees ik in de kadernota over mensen met afstand tot de arbeidsmarkt die ze maar moeten overbruggen. Voorzitter, mensen hebben natuurlijk een eigen verantwoordelijkheid om een plek in te nemen in de samenleving, maar de samenleving heeft ook een verantwoordelijkheid om bruggen te slaan in een samenleving die steeds complexer wordt. De arbeidsmarkt heeft zelf ook teveel afstand genomen. De drempel is voor sommigen te hoog geworden. En wat doet het college om een brug te slaan? Het project Ik doe mee levert ook veel op, dus waarom wordt dat gestopt? De ChristenUnie is heel blij met de extra aandacht voor ex-gedetineerden, een lang gekoesterde wens van ons. Maar we moeten er eerder bij zijn. Hoe zorgen we dat de samenleving een warm bad wordt voor mensen met een wat lager IQ zodat ze geen slachtoffer worden en in de criminaliteit vervallen. We moeten volop inzetten op de wijkteams en vroegsignalering. En ik begrijp van deskundigen dat helaas criminelen momenteel nog beter zijn in vroegsignalering dan de overheid. Ze kijken bij wijze van spreken bij de pinautomaat wie er mismoedig wegloopt omdat er weer geen geld op de rekening staat en weten deze mensen te strikken. En dat moeten we voor zijn, voorzitter. De kadernota laat zien, ik kom nu toch wat meer tot de harde financiële cijfers, dat de financiële opgave hoog is. Er zijn in het fysieke domein veel projecten waarvoor extra geld nodig is, zoals de Europaweg, Nieuwe Groenmarkt en het Houtplein. Maar daarnaast zijn er veel pm-posten en er komen nog meer bij, want een deel van de investeringen voor de groei van de stad wordt momenteel nog in beeld gebracht. Ik noemde net al de forse tegenvallers bij de bouw van klaslokalen. We zullen dus moeten kiezen. En dan snap ik oprecht niet dat de herinrichting van de Cronjé, dat daar 1,1 miljoen voor wordt gereserveerd. Natuurlijk willen ondernemers hun straat mooier hebben, maar zijn er niet belangrijkere projecten in Haarlem? Ook wordt er alvast één miljoen voor herinrichting van de Raaks gereserveerd. In de Structuurvisie Openbare Ruimte staan echt mooie plaatjes voor dit gebied, maar volgens mij is de realisatie ervan toch echt duurder dan één miljoen. En is dit project niet afhankelijk van de komst van de Kennemertunnel, vraag ik aan het college. En daar is toch helemaal geen geld voor? Dus is de Raaks nu het belangrijkste project wat we nu moeten gaan oppakken of zijn er andere projecten? De ChristenUnie ziet namelijk liever investeringen in nieuwe fietsvoorzieningen. Het college werkt aan een deltaplan fiets. Mooi, maar dan moeten er ook euro's voor komen. En ik vrees dat het geld voor de SOR hiervoor onvoldoende is. Prioriteit heeft volgens de ChristenUnie in ieder geval niet de fietsonderdoorgang onder de Prinsenbrug, die het college in krijtstreep al voor 1,2 miljoen al heeft ingetekend voor 2020. Fijn als deze onderdoorgang er uiteindelijk komt, begrijp me niet verkeerd, maar voorzitter, er zijn voor de fiets echt belangrijkere knelpunten de komende jaren. Ik noem een fietsbrug over de Westelijke Randweg, bij het Nova College, fietstunneltjes bij de Fuikvaartweg, bij station Haarlem Spaarnwoude en bij het Mendelcollege, onder de Randweg. Dat lijkt me allemaal belangrijker dan de Prinsenbrug. Dankzij het klimaatakkoord komt er bij het Rijk, hebben we deze week gehoord, 75 miljoen beschikbaar voor fietsenstallingen bij stations. Laten we dit keer de boot niet missen in Haarlem, maar miljoenen binnenhalen

bij het Rijk en bij de provincie voor station Haarlem. Vandaar de motie Pak die fietssubsidie, samen met Actiepartij en SP. De ChristenUnie vraagt het college in het IP verder vooruit te kijken dan vijf jaar, zodat we beter inzicht krijgen in de haalbaarheid van alle plannen. Ook moet er binnen het investeringsplan een prioritering komen, zodat we weten welke projecten afvallen als er tegenvallers zijn. Ik heb net al wat suggesties gedaan. Ik wilde minder moties, dus graag een toezegging van het college voor zo'n prioriteitenlijst en verder vooruitkijken dan vijf jaar. Opvallend genoeg is er trouwens geen enkele pm-post in het sociaal domein. Heeft het college op dit punt echt geen wensen? De ChristenUnie pleit nogmaals voor het mantelzorgcompliment. Al zouden we het maar één keer per raadsperiode doen, het is erg belangrijk om waardering te laten zien voor onze mantelzorgers. Kunnen we, nu de reserve Sociaal domein er nog is, niet tenminste één keer deze raadsperiode hieruit een mantelzorgcompliment betalen? Ik zal hiervoor zo direct een amendement indienen. Het uitstel van de uitvraag sociale basis zorgt voor hoofdbrekens voor de wethouder. De ChristenUnie wil dat de nieuwe sociale basis zo snel mogelijk start, dus niet een jaar uitstel tot 1 januari 2021, maar zo snel mogelijk in 2020 starten. Zo kan het tekort van ruim negen ton worden beperkt. Dit kan ook door te stoppen met zaken waarvan het college nu al weet dat ze de nieuwe sociale basis niet gaan halen. Maar, voorzitter, dan nog blijft er een tekort. Het mag niet zo zijn dat organisaties die nu een incidentele subsidie ontvangen en veel kansen maken in de nieuwe sociale basis vanaf 1 januari ineens geen geld meer krijgen. En nog lastiger hebben het organisaties die nog helemaal geen subsidie ontvangen, maar die er wel op hadden gerekend vanaf 1 januari mee te kunnen doen. Ik noem de Wereldkeuken, het Open Huis en Stichting Samen. Zij moeten snel duidelijkheid hebben, anders haken externe fondsen af. Vandaar de motie Overbrugging voor nieuwe initiatieven in de sociale basis, samen met de Actiepartij. Hier stel ik voor een deel van de gelden voor de aanpak van eenzaamheid in te zetten. In het begrotingskader is ruimte gemaakt om volgend jaar op Akendam graven te ruimen. Waarom is dat nu pas bekend geworden, college? Het gebeurt om de paar jaar, dus het zou toch al lang in de meerjarenplanning moeten zitten? Maar nog belangrijker is de vraag: is het nodig? Het antwoord is nee. Er zijn nog ruim voldoende graven, ik heb dat vandaag nog nagevraagd. De ChristenUnie besteedt deze zestigduizend euro daarom liever anders. Hou die graven met rust, maar investeer dat geld in de toegankelijkheid van de begraafplaats, zodat de rolstoelen zich eindelijk daar goed kunnen bewegen. Vandaar mijn amendement Ruim voldoende graven, dus niet ruimen. In het begrotingskader staat ook een reservering voor het feest rond Haarlem 775 jaar. Nu is een feestje prima, maar de ChristenUnie ziet het geld het liefst voor een deel ook ingezet op een manier dat we er ook na 2020 van profiteren. Vandaar mijn amendement Toegankelijk cadeau voor de stad. Dit zorgt voor een stimuleringsubsidie om horeca en winkels in Haarlem toegankelijk te maken. Investerings in onderwijs, cultuur en sport die lager zijn dan één miljoen euro staan voortaan in de exploitatie. Prima, in totaal is dit een stelpost van één miljoen euro. In 2020 is er echter een tekort van een paar ton. Dit komt door een dubbel zo hoge uitgave voor cultuur, waarvan ook nog geen ruimte is gevonden. Het college tekent het wel alvast in. In het amendement Smeer die stelpost uit, stel ik voor daarom hiermee niet akkoord te gaan, één miljoen is één miljoen. Voorzitter, de ChristenUnie deelt de ambitie van het college om lastenverhoging te vermijden. Toch gaan wij akkoord met de verhoging van de OZB, want we moeten de lagere algemene uitkeringen van het Rijk als gevolg van de hogere WOZ-waarde compenseren. De ChristenUnie roept het college wel op op dit punt actie te ondernemen richting de minister van Binnenlandse Zaken, want feitelijk zit het Rijk ons nu te dwingen de OZB te verhogen, terwijl het echt niet zo is dat de Haarlemmers ineens massaal meer zijn gaan verdienen. Graag een toezegging. Ten slotte, voorzitter, mevrouw Van Zetten heeft herhaaldelijk aandacht gevraagd voor het Joodse gebouw aan de Lange Wijngaardstraat en ik vraag het college: hoe staat het met de uitvoering van haar motie? Want ik heb begrepen dat er inmiddels echt urgente nood is wat betreft dit gebouw, dat anders echt schade ontstaat, dus gaat het college zorgen dat er verdere schade wordt voorkomen, dat het snel wordt aangepakt? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. En dan als laatste mevrouw Otten van Liberaal Haarlem.

Mevrouw Otten: Last but not least. Voorzitter, wethouders, op het lijstje van de duurste gemeentes is Haarlem van plek negen naar plek vier gestegen. Is dat iets om trots op te zijn? Is dat het resultaat wat u voor ogen had? En als u terugkijkt: had u dan niets kunnen doen om op zijn minst op plek negen te blijven? En wat gaat u doen om in ieder geval niet nog hoger op deze ranglijst te komen? En dan het functioneren van het bestuur. Doet u het allemaal wel zo geweldig? Zegt u het weleens bij de Haarlemse burger? Vorige week voerde het woord zelfreflectie de boventoon. En wat doet u eigenlijk aan zelfreflectie? Schaamt u zich niet over de promenade in Molenwijk te moeten discussiëren, of over het slecht onderhouden fietspad aan de Rijksstraatweg? Is het niet gewoon uw taak om daar tijdig in te investeren en niet af te wachten tot het een ad hoc-klus wordt die veel duurder uitvalt en waardoor we geld weghalen bij andere basisbehoeften? Geld wat er wel is bijvoorbeeld voor de nieuwe democratie. Het lijkt nu een onbenullig bedrag, maar als u het project over de hele stad gaat uitrollen, lopen de kosten op tot meer dan een miljoen, terwijl gewoon luisteren en in gesprek gaan met de burger uw taak is. In datzelfde kader dien ik daarom een motie in die rechtstreeks van de Haarlemmers komt, namelijk het fietsvrij maken van de Lange Veerstraat op uitgaanstijden. Laat zien dat u luistert en doe er alstublieft wat mee. En dan bouwen. Bouwen, bouwen, bouwen. Dat is de slogan van het college en de coalitie. Bouwen is nodig, maar er zijn een paar enorme belemmeringen volgens Liberaal Haarlem. Er is geen mobiliteitsplan voor de hele stad en er is al helemaal geen geld om dat plan uit te gaan voeren, zoals dat nodig is met het toenemend aantal bewoners, die ook nog eens steeds meer buiten de stad gaan werken. U spreekt over percentages van veertig of vijftig procent sociale woningbouw, maar u vergeet de Haarlemmers erbij te vertellen dat onze sociale woningbouw niet alleen voor Haarlemmers is, maar ook voor mensen uit Bloemendaal, waar ze veel lagere percentages hanteren. Sociale woningbouw kost geld en dat wordt met belastinggeld van de Haarlemmer betaald. Uiteraard geldt het niet voor iedereen, maar aan sociale woningbouw kan sociale problematiek ten grondslag liggen. En dat brengt zorgkosten met zich mee en ook in de zorg hebben we al geld tekort. Hoe gaat u deze problemen oplossen? U schotelt de Haarlemmers plaatjes voor van prachtige picknickbanken in het groen met allemaal blijde mensen, maar dit is maar een zeer beperkte en eenzijdige kant van de plannen voor woningbouw. En u geeft ook aan heel veel banen te willen creëren, maar tegelijkertijd heeft u allerlei bureaucratische regels, bijvoorbeeld voor de Waarderpolder. Zo is het niet mogelijk om soms ergens een zelfstandig kantoor te hebben, omdat er volgens het bestemmingsplan alleen een ondergeschikt kantoor bij een bedrijfsruimte mag zijn. En bovendien is het bijna altijd verboden om direct aan klanten te verkopen. Kunt u aangeven of u nog steeds achter al deze beperkende en remmende regels staat en hoe u dan evengoed banen wilt creëren, zonder ondernemers meer vrijheid te geven? En waarom zou u de hoogte van de gebouwen in de Waarderpolder beperken, als je juist meer banen wil? Dit lijkt een simpele beslissing, waardoor de Waarderpolder opeens veel meer banen kan opleveren. Daarom dien ook een motie in, Creëer kansen in de Waarderpolder. Tot slot, voorzitter. We hebben met zijn allen afgesproken dat er in Haarlem drie winkelgebieden zijn: het centrum, Schalkwijk en de Cronjéstraat. Hoe heeft het dan kunnen gebeuren dat er winkels worden omgezet worden in woningen in de Cronjéstraat? Als u de winkeliers echt snel failliet wil laten gaan, dan is dit inderdaad een hele snelle manier, terwijl het juist goed is dat de afgelegen winkels in woningen worden omgezet. Maar dat staat u juist niet toe.

De voorzitter: De heer Garretsen.

De heer Garretsen: Ja, ik betreur dat net zo erg als u. Maar we moeten ook naar onszelf kijken, want we hebben zitten te slapen. Wij stellen de bestemmingsplannen vast en wonen is helaas mogelijk. En dat vind ik een ontzettend grote fout van onze raad dat we dat destijds zo hebben vast...

Mevrouw Otten: Nou ja, volgens mij is dat door ambtenaren ingegeven en volgens mij kunnen we altijd op beslissingen terugkomen en is daar wellicht de tijd rijp voor.

De heer Garretsen: Dat moeten we zo gauw mogelijk, we moeten het bestemmingsplan daarin veranderen. Dat ben ik met u eens.

De voorzitter: De heer Van Leeuwen.

De heer Van Leeuwen: Voorzitter, dank u wel. Ja, ik heb met interesse de commissie Ontwikkeling gevolgd over onze detailhandelvisie en u beschermt deze winkelgebieden. Maar als u zegt: de Waarderpolder moet ook bedrijven aan klanten kunnen verkopen, dan hebben we een heel groot nieuw winkelgebied erbij. Dus volgens mij spreekt u zichzelf daar enigszins in tegen. Hoe ziet u dat?

Mevrouw Otten: Ik zie mezelf niet tegenspreken. En, en. Wilt u nog wat zeggen? Nee. Ja, ik moet ook op mijn tijd letten hè.

De voorzitter: Nou, inderdaad, gaat u snel verder.

Mevrouw Otten: Nou, even kijken, waar waren we gebleven. Bij de Cronjéstraat hè? Daarom voorzitter, dien ik de volgende motie in om zo spoedig mogelijk te verbieden dat er in de Cronjéstraat op de begane grond winkels worden omgezet in woningen. Voorzitter, tot zover mijn eerste termijn.

De voorzitter: Dank u wel. En daarmee sluit u deze eerste termijn van de raad. Ik heb nog twee mededelingen, voordat ik afsluit. De eerste, dat is: er ligt een voorstel om wat voor deze vergadering, maar dan op donderdag geprogrammeerd stond, namelijk besluitvorming aanvullend krediet nieuwbouw Rudolf Steinercollege en renovatie Rudolf Steinerschool, om dat toe te gaan voegen aan de vergadering van 11 juli. Kunt u daarmee instemmen? Dus dan halen we hem van de agenda van 4 juli af en dan gaat hij naar 11 juli. Ja? Dan is dat in ieder geval besloten. En de tweede opmerking is: er zijn heel veel moties en amendementen aangekondigd, veel daarvan zijn ook al ingediend, maar ik wil vragen, wilt u ze ook allemaal via de mail ook naar de griffie sturen, dan kunnen wij ze verwerken. Of nee, ja, de griffie gaat ze dan verwerken.

3. Schorsing

De voorzitter: Ik schors de vergadering. Ik wens u nog een prettige avond.